

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Právnická fakulta

Zdeněk Kopečný

EUROJUST – Pojem, pravomoci, činnost

Diplomová práce

Olomouc 2012

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *EUROJUST – Pojem, pravomoci, činnost* vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.“

V Olomouci dne 31. března 2012

.....

Děkuji tímto JUDr. Ondreji Hamulákovi za vstřícnost, ochotu a cenné rady.

OBSAH

Úvod	6
1 Vývoj justiční spolupráce v trestních věcech	8
1.1 Spolupráce v trestních věcech před přijetím Maastrichtské smlouvy	9
1.2 Trestní spolupráce podle Maastrichtské smlouvy	11
1.3 Změny ve třetím pilíři na podkladě Amsterodamské smlouvy	14
1.4 Spolupráce v trestních věcech ve znění Smlouvy z Nice	18
1.5 Spolupráce v trestních věcech optikou Lisabonské smlouvy.....	19
2 Předchůdci Eurojustu a jeho samotný vznik	23
2.1 Corpus Juris a Corpus Juris 2000	23
2.2 Summit v Tampere a Haagský program.....	26
2.3 Pro – eurojust.....	27
2.4 Vznik orgánu Eurojust.....	29
3 Eurojust – pojem, účel, cíle	31
4 Eurojust – pravomoci, působnost, organizace	33
4.1 Pravomoci Eurojustu.....	33
4.2 Působnost Eurojustu.....	35
4.3 Organizace Eurojustu.....	36
4.3.1 Národní členové.....	36
4.3.2 Národní korespondent (zpravodaj)	38
4.3.3 Kolegium	39
4.3.4 Prezident a viceprezidenti.....	40
4.3.5 Administrativní aparát	41
4.3.6 Společný kontrolní orgán a úředník pro ochranu osobních údajů.....	42
5 Eurojust – činnost, vztah k dalším subjektům	44
5.1 Činnost Eurojustu	44
5.2 Vztah Eurojustu k dalším subjektům	45
5.2.1 Eurojust a Evropská justiční síť.....	46
5.2.2 Eurojust a Europol.....	48
5.2.3 Eurojust a Evropský úřad pro boj proti podvodům (OLAF).....	49
6 Eurojust a Úřad evropského veřejného žalobce	51
6.1 Právní základ Úřadu evropského veřejného žalobce.....	51
6.2 Úřad evropského veřejného žalobce podle Corpus Juris.....	51

6.3 Perspektivy přetvoření Eurojustu na Úřad evropského veřejného žalobce.....	53
Závěr	57
Bibliografie	59
Shrnutí.....	64
Summary	65
Klíčová slova / Key words	66

Úvod

Letos v únoru uplynulo deset let od doby, kdy byl Rozhodnutím Rady 2002/187/SVV o zřízení Evropské jednotky pro justiční spolupráci vytvořen orgán Eurojust s cílem, aby napomáhal při vyšetřování a stíhání trestné činnosti přesahující hranice jednotlivých členských států. Tato jednotka s vlastní subjektivitou se krátce po svém vzniku stala nejvýznamnějším orgánem justiční spolupráce v trestních věcech a významnou součástí evropského prostoru svobody, bezpečnosti a práva vůbec. Cílem této práce je popsat fungování tohoto poměrně mladého orgánu a zamyslet se nad jeho perspektivou do budoucna, a to zejména ve světle článku 86 Smlouvy o fungování Evropské Unie, která dala právní základ pro přeměnu Eurojustu v Úřad evropského veřejného žalobce.

Jak již název napovídá, stěžejním obsahem této práce bude samotná jednotka Eurojust, konkrétně definice jejího pojmu, vymezení jejích pravomocí a popsání její činnosti. Protože však žádný z orgánů Evropské unie nefunguje v institucionálním vakuu, i Eurojustu, tím spíše, že jeho posláním je spolupracovat a koordinovat, je třeba vnímat jej ve vzájemných souvislostech s dalšími orgány justiční či policejní spolupráce v trestních věcech. Proto bude část práce věnována i vztahu Eurojustu k dalším subjektům trestní spolupráce, jmenovitě Evropské justiční síti, Europolu a úřadu OLAF.

Justiční spolupráce v trestních věcech však nevznikla ze dne na den ustavením Eurojustu. K tomuto kroku vedla dlouhá cesta, bez jejíž znalosti bychom těžko pochopili význam i samotný úspěch, kterým zřízení Eurojustu bezpochyby byl. Abychom putování po této cestě vzali za správný konec a dočkali se v cíli pocitu naplnění, je třeba vrátit se do sedmdesátých let dvacátého století, kdy byly položeny základy spolupráce v trestních věcech, respektive poprvé se objevila nutnost tuto problematiku na úrovni Evropských společenství řešit. Byl to právě terorismus, který celý vývoj odstartoval. Na jeho příkladu, lépe řečeno na příkladu boje proti němu, si lze velmi dobře uvědomit neúčelnost postupu jednotlivců a sílu spolupráce skupiny. Nutnost kooperace se tak projevila jako nezbytná. Narazila, a ostatně stále naráží, na požadavek zachování státní suverenity členských států, která celý proces brzdila a v současné době by v případě zřízení evropského veřejného žalobce musela ustoupit společnému zájmu. Netřeba podotýkat, že ochota k takovýmto ústupkům je ze strany většiny představitelů členských států pramalá.

Práce je členěna do šesti kapitol, které postupně mapují výše nastíněnou problematiku. První z nich se zabývá počátkem spolupráce členských států na poli trestního práva a podává

ucelený přehled o vývoji této problematiky od období před přijetím Maastichtské smlouvy, přes všechny z revizních smluv až po přijetí Lisabonské smlouvy, která, dalo by se říct, zamíchala kartami nejvíce.

Druhá kapitole se věnuje období, které těsně přecházelo vzniku Eurojustu a dává do souvislosti některé, z časového hlediska na první pohled, nesourodé prvky. Tato kapitola pak končí 28. únorem roku 2002, kdy vznikl samotný Eurojust, jako cíl oné dlouhé cesty.

V další části práce jsem se zaměřil na první ze tří slov zadání a zabýval se pojmem a významem pojmu Eurojust. K tomu se nabízela pojednat i o účelu a cíle této jednotky justiční spolupráce a tak jsem tuto problematiku zařadil do jedné kapitoly. Druhou zadanou charakteristikou, které jsem se věnoval, je pravomoc. Pravomoc však úzce souvisí s působností a nelze dost dobře popsat, bez znalosti organizační struktury daného orgánu. Proto se čtvrtá kapitola podrobně zabývá těmito třemi body. Na další kapitolu pak zbývá činnost, kterou jsem, z důvodu výše uvedeného, doplnil pojednáním o vztazích Eurojustu s dalšími subjekty, které sledují stejný nebo obdobný cíl.

Poslední, šestá, kapitola je zaměřena na možný postup, který nastínila Lisabonská smlouva, tedy přeměnu Eurojustu na Úřad evropského veřejného žalobce. Tuto část považuji za nejobtížněji zpracovatelnou, protože k ní chybí relevantní a aktuální literatura. Jak víme, názory a postoje členských zemí se mění ze dne na den v závislosti na nejrůznější politické i apolitické podněty. Proto získat jakýsi rozhled a nadhled nad aktuální perspektivou transformace Eurojustu v evropského prokurátora, nebylo snadné. Text této části práce tak vychází zejména z dokumentů a informačních materiálů samotného Eurojustu a z internetově dostupných článků. Přesto bych měl být v závěru této práce schopen zodpovědět otázku, zda se má Evropa připravit na příchod evropského prokurátora.

1 Vývoj justiční spolupráce v trestních věcech

Evropská unie čítá k dnešnímu dni přes půl miliardy obyvatel žijících na ploše přesahující čtyři milióny kilometrů čtverečných. Zajištění bezpečnosti všech těchto obyvatel na tak obrovském území představovalo od počátku existence samotných evropských společenství velkou výzvu. Zprvu byla spolupráce v rámci společenství zaměřena pouze na rozvoj hospodářství a ekonomiky, ovšem s postupem integrace začaly být otázky bezpečnosti a trestního práva jako takového stále více aktuální. Zavedením čtyř svobod, zejména s volným pohybem osob s následným ustanovením svobody pobytu a usazování, nehledě na Schengenskou dohodu, které odbouraly hraniční kontroly při pohybu přes vnitřní hranice Unie, došla evropská integrace do fáze, kdy bylo třeba bezpečnostní otázky řešit a definovat vztah mezi úpravami trestního práva v jednotlivých členských státech. Postupně, přes fáze prvotní spolupráce, výměnu informací, společné vyšetřování a další dílčí kroky, došla spolupráce v trestních věcech až do dnešní podoby, kdy lze hovořit o europeizaci trestního práva nebo dokonce o trestním právu evropském. Spolupráce v trestních věcech tak procházela postupným vývojem a nejrůznějšími podobami, než se propracovala k systému, který funguje dnes a kde výraznou roli hraje právě Evropská jednotka pro justiční spolupráci neboli Eurojust. Tento orgán Evropské unie samozřejmě nevznikl tzv. na zelené louce. Naopak jejímu ustavení předcházela celá léta se formující spolupráce v této oblasti a četné pokusy o její institucionální začlenění do složitého systému unijního *acquis*¹. V této kapitole se tak zaměříme na vznik této myšlenky a vývoj spolupráce optikou jednotlivých smluv primárního práva Evropské unie. Řeč tak bude o počátcích spolupráce v trestních věcech před přijetím Maastrichtské smlouvy, po jejím přijetí, ve světle Amsterdamské smlouvy, smlouvy z Nice a samozřejmě o změnách, které přinesla Lisabonská smlouva. Jedině tímto exkurzem do historie trestní spolupráce lze popsat prostředí, které vzniku přecházelo a ve kterém na počátku tisíciletí vznikla Evropská jednotka pro justiční spolupráci, která je tématem této diplomové práce.

---

¹ evropské *acquis* (před přijetím Lisabonské smlouvy byl častěji užíván výraz *acquis communautaire*) je francouzský termín označující veškeré výtěžky na poli právním v rámci Evropské unie

1.1 Spolupráce v trestních věcech před přijetím Maastrichtské smlouvy

V době vzniku Evropských společenství nebyla spolupráce v trestních věcech považována za prioritní a aktuální, proto není v zakládajících smlouvách o této problematice ani zmínka a přeshraniční kriminalita se řešila výlučně na poli mezinárodního práva. Zvrat nastal v sedmdesátých letech 20. století, kdy se začala výrazněji ozývat teroristická seskupení². Pro tyto účely existující organizace, jako byly Interpol a OSN, se ukázaly jako neschopné a neefektivní těmto novým hrozbám čelit a zamezit. Proto se spolupráce v oblasti trestních věcí dostala na program jednání Evropské rady v prosinci roku 1974 v Paříži a následně i v prosinci 1975 na zasedání v Římě. Výsledkem bylo vytvoření skupiny TREVI, jakožto fóra pro boj proti terorismu. Název TREVI je akronymem francouzských slov označující terorismus, radikalismus, extremismus a mezinárodní násilí.³ Skupina zahájila činnost v roce 1976 a to ve formě pracovních skupin⁴, mezi jejichž zástupce patřili zástupci vlád, bezpečnostní experti a policisté. „Setkání TREVI se stala významnou platformou pro sjednávání mezinárodních smluv, nicméně její činnost se stala též předmětem kritiky zejména pro svoji neformálnost, nedostatečnou transparentnost a otevření kontrolním mechanismům. Organizační struktury TREVI jsou po vzniku EU začleněny do třetího pilíře.“⁵

V 80. letech nastala další nutnost koordinace policejní spolupráce a trestního práva vůbec, a to v souvislosti s uzavřením schengenských dohod. Dohoda z roku 1985⁶ rušila hraniční kontroly uvnitř unie za účelem usnadnění volného pohybu osob, což však samozřejmě umožnilo i jednodušší pohyb pachatelů trestné činnosti. Nutnost kompenzace takto nekontrolovatelného pohybu si vyžádala vznik propracovanějšího mechanismu přeshraniční policejní spolupráce, který je ustaven druhou schengenskou dohodou – dokumentem, který se stal „jedním z klíčových faktorů působících směrem k zakotvení

---

² za všechny případy uveďme zavraždění izraelských sportovců na Olympijských hrách v Mnichově v roce 1972 nebo radikalizaci a výraznější aktivizaci baskické separatistické teroristické organizace ETA, která začala být v první polovině sedmdesátých let považována nikoliv pouze za organizaci bojující proti totalitnímu režimu, ale za organizaci teroristickou

³ Terorisme, Radicalisme, Extrémisme et Violence Internationale

⁴ Prvotně jednotná pracovní skupina se v průběhu existence TREVI postupně rozdělila do pěti nástupnických skupin podle zaměření. Předmětem činnosti pracovní skupiny TREVI I zůstala základní problematika boje proti terorismu, skupina TREVI II se zabývala všeobecnou policejní spoluprací a výměnou informací, skupina TREVI III bojem proti organizovanému zločinu, zejména drogové kriminalitě. Skupina TREVI IV nebo též TREVI 92 byla ustavena pro řešení problémů spojených s odbouráváním kontrol na státních hranicích. Jako poslední ze skupin byla plánovaná pracovní skupina TREVI V, která se měla zabývat řešením nouzových situací. K jejímu setkání však nikdy nedošlo.

⁵ TOMÁŠEK, M. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde Praha, a.s., 2009, s. 29.

⁶ Dohoda mezi vládami států Hospodářské unie Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francouzské republiky o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích, podepsaná v Schengenu dne 14. června 1985 (První Schengenská dohoda, Dohoda Schengen I)

nových forem spolupráce v trestních věcech v rámci unijního práva a vzniku institucí spolupráce ve věcech trestních⁷. Tato dohoda byla podepsána v roce 1990⁸ pod názvem Úmluva k provedení Schengenské dohody nebo též Schengenská prováděcí úmluva. Schengenské dohody bývají rovněž označovány jako Schengen I a Schengen II.⁹ Význam dohody Schengen II je pro spolupráci v trestních věcech pro toto období klíčový v tom, že zavádí taková opatření, která jsou nezbytná pro zajištění vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku členských států. Tato opatření jsou souhrnně označována jako kompenzační bezpečnostní opatření.¹⁰ Mezi ně řadíme posílení kontrol na vnějších hranicích schengenského prostoru¹¹, zlepšení organizace a zvýšení účinnosti spolupráce mezi národními systémy policejními, soudními, celními a dalšími správními orgány¹², zřízení Schengenského informačního systému jako společného pátracího a informačního systému na pomoc při potírání kriminality¹³. Zabezpečení těchto opatření, spolu se samotným zajištěním zrušení hraničních kontrol a přípravou podmínek pro postupnou harmonizaci postupů v trestních věcech, tvoří cíle Schengenské prováděcí úmluvy.¹⁴ Pro účely této práce jsou důležité zejména hlava III. a IV. upravující policejní spolupráci a zavedení informačního systému. Přínosem Schengenské prováděcí úmluvy pro přeshraniční spolupráci v trestních věcech v rámci Evropských společenství je tak zejména posílení policejní spolupráce včetně položení právního základu pro výkon určitých pravomocí policistou jednoho smluvního státu na území druhého smluvního státu, dále posílení úlohy styčných policejních důstojníků i spontánní výměna informací mezi policejními orgány, vytvoření Schengenského informačního systému, který se stal informační policejní databází v schengenském prostoru. Zásadním způsobem byla posílena též spolupráce justičních orgánů v trestních věcech včetně možnosti přímého styku mezi justičními orgány, byly zjednodušeny podmínky vzájemné právní pomoci a umožněno mimo jiné přímé doručování osobám nacházejícím se na území smluvní strany.¹⁵

⁷ TOMÁŠEK, M. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde Praha, a.s., 2009, s. 31.

⁸ Prováděcí úmluva k Schengenské dohodě ze dne 14. června 1985 o postupném rušení kontrol na společných hranicích, uzavřená mezi vládami států Hospodářské unie Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francouzské republiky podepsaná v Schengenu dne 19. června 1990 (Druhá Schengenská dohoda, Dohoda Schengen II)

⁹ PIKNA, B. *Schengen – právní a funkční aspekty*. Právník, 2005, roč. č. 3, s. 228.

¹⁰ PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnosti a veřejný pořádek v evropském právu (oblast policejní a justiční spolupráce)*. 4. vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2007. s. 251.

¹¹ upravuje hlava II. Schengenské prováděcí úmluvy

¹² upravuje hlava III. Schengenské prováděcí úmluvy

¹³ upravuje hlava IV. Schengenské prováděcí úmluvy

¹⁴ PIKNA, B. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva prizmatem Lisabonské smlouvy*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2010 s. 220.

¹⁵ TOMÁŠEK, M. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde Praha, a.s., 2009, s. 30-31.

V této podobě tedy fungovala spolupráce v trestních věcech před přijetím Maastrichtské smlouvy.

1.2 Trestní spolupráce podle Maastrichtské smlouvy

Změna výhradně mezinárodněprávního charakteru trestní spolupráce, jak byla popsána výše, nastala až s přijetím Maastrichtské smlouvy¹⁶, která byla podepsána dne 7. 2. 1992 a v platnost vstoupila dne 1. 11. 1993. Podpisem Maastrichtské smlouvy byla Evropská unie rozčleněna na tři pilíře. Do prvního pilíře byla začleněna existující Evropská společenství. Stávající úspěšně fungující systém byl tak do prvního pilíře přebrán a doplněn o inovativní předpisy řešící zejména pravomoci jednotlivých institucí a jejich celkovou organizaci. Druhý pilíř zahrnoval společnou zahraniční a bezpečnostní politiku a třetí byl nazván jako spolupráce v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí¹⁷. Pro evropskou spolupráci v trestních věcech má samozřejmě největší význam ustavení třetího pilíře, kdy se členské státy poprvé dokázaly na poli společenství, respektive unie, shodnout na nutnosti spolupráce i v natolik politicky citlivých věcech, jako je obranná politika, imigrační a azylová politika a trestní soudnictví. Přesto zde nebyla ochota, právě z důvodu, že tyto záležitosti byly pro členské státy příliš citlivé, podřadit tuto spolupráci pod supranacionální komunitární první pilíř, a proto byla spolupráce v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí vyčleněna do samostatného pilíře. Zde existují samostatná institucionální opatření zohledňující citlivost této spolupráce a její úzkou provázanost s otázkami národní suverenity členských států.¹⁸

Maastrichtská smlouva ve svém původním článku B obecně stanovila, že jedním z cílů, které si nově vzniklá unie stanovuje, je rozvíjení úzké spolupráce v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí. Tento cíl je úkolem právě třetího pilíře, jehož obsah byl definován základními body, které obsahuje původní článek K .1 Maastrichtské smlouvy. Těmito body jsou (1) azylová politika, (2) pravidla upravující překračování vnějších hranic členských států osobami a provádění kontrol na nich, (3) přistěhovalecká politika a politika vůči státním příslušníkům třetích zemí, (4) boj proti drogové závislosti, (5) boj proti podvodům v mezinárodním

---

¹⁶ též Smlouva o Evropské unii podepsaná 7.2.1992 v nizozemském Maastrichtu mezi 12 členskými zeměmi Evropských společenství (Úř. věst. C 191 z 29.7.1992)

¹⁷ tento název byl v roce 1997 změněn Amsterodamskou smlouvou na Policejní a soudní spolupráci v trestních věcech

¹⁸ FLETCHER, Maria, LÖÖF, Robin, GILMORE, Bill.: *EU Criminal Law and Justice*. Cheltenham: Edward Elgar, 2008, s.1.

měřítka, (6) soudní spolupráce v občanských věcech, (7) soudní spolupráce v trestněprávních věcech, (8) celní spolupráce a konečně (9) policejní spolupráce.

Vzhledem k výše zmíněné neochotě podřadit spolupráci ve vnitřních věcech pod komunitární pilíř, má spolupráce ve třetím pilíři, z důvodu zachování státní suverenity, výrazně mezivládní pojetí. S tím souvisí i omezená pravomoc jednotlivých unijních institucí v této oblasti. Původní články Smlouvy o Evropské unii K.1 až K.9 se těmito pravomocemi zabývají konkrétněji. Stanoví například, že právo zákonodárné iniciativy náleží pouze členským státům a nadstátní Komise má za úkol se do legislativních prací pouze zapojit.¹⁹ Evropský parlament má v této oblasti pouze právo být informován o činnostech v třetím pilíři, klást Radě dotazy a podávat jí doporučení.²⁰ Jeho význam je tak zcela minimalizován. Stejně tak je bez většího významu Evropský soudní dvůr, protože za porušení závazků vyplývajících pro členské státy z třetího pilíře nenásledují žádné unijní sankce. Nejvýznamnější postavení má tak ve třetím pilíři z unijních institucí Rada, která je z výše uvedených sama o sobě nejvíce mezivládní institucí unie, což jen potvrzuje mezivládní charakter spolupráce v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí. Rada přijímá společné postoje a společné akce, které byly Maastrichtskou smlouvou zavedeny pro dosažení cílů spolupráce v trestních věcech, jednomyslně.²¹ Z toho plyne vedoucí úloha představitelů členských států, bez jejichž souhlasu se žádný ze zavedených nástrojů nerealizuje. Nadto je třeba podotknout, že i když Rada jednomyslně přijme společný postoj nebo společnou akci, právní povaha či závaznost takto přijatých nástrojů je ve znění Maastrichtské smlouvy nejistá a nevyjasněná. Dalším právním nástrojem Rady jsou úmluvy²², které vypracuje a doporučí členským státům k přijetí v souladu s jejich ústavními předpisy.

Výše uvedené postavení institucí unie jen dokládá mezivládní charakter třetího pilíře. Navíc „vůli smluvních stran Maastrichtské smlouvy k zachování mezivládního charakteru spolupráce v trestních věcech i do budoucna dokládá úprava klauzule passerelly²³ v čl. K. 9, z jejíž působnosti je oblast spolupráce v trestních věcech výslovně vyňata.“²⁴

---

¹⁹ původní čl. K.4 odst. 2 Maastrichtské smlouvy

²⁰ původní čl. K.6 Maastrichtské smlouvy

²¹ původní čl. K. odst. 3 písm. a), b) Maastrichtské smlouvy

²² tato forma opět potvrzuje opatrnost unie před komunitarizací třetího pilíře, úmluvy jako takové jsou tradičním instrumentem práva mezinárodního, tudíž i přijetím Maastrichtské smlouvy se mezinárodněprávní prvek z trestněprávní spolupráce nevytratil. V rámci zachování suverenity byl pro členské státy obecně přijatelnějším než nastolení supranacionálního charakteru a začlenění této citlivé problematiky pod první pilíř.

²³ tzv. přechodová klauzule umožňující změnit jednomyslné hlasování v Radě tak, aby napříště již bude postačovat hlasování kvalifikovanou většinou

²⁴ TOMÁŠEK, M. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde Praha, a.s., 2009, s. 33.

V závěru této kapitoly bych rád blíže pojednal o shora uvedených nástrojích pro dosažení cílů, které si Maastrichtská smlouva ve třetím pilíři vytyčila. Jedná se tedy, jak již bylo řečeno, o společné postoje, společné akce a úmluvy, k nimž náleží i opatření k provedení společné akce a opatření k provedení úmluvy.

Společné postoje²⁵ sloužily jako deklaráce společného názoru a přístupu členských států ve věcech justice a vnitra vůči třetím zemím. Jeho účelem bylo definovat přístup Unie ke konkrétním záležitostem či tématům, který byl pak navenek prezentován. Případné spory členských států o výklad společného postoje řešil Evropský soudní dvůr.

Jestliže společné postoje měly význam zejména pro definování společného stanoviska všech členských států navenek, tak společné akce²⁶ již přímo souvisejí s jednotlivými členskými státy a s cíli, které tyto státy sledují, přičemž společným postupem jich lze dosáhnout snadněji než jednotlivě. Příkladem využití tohoto nástroje je například společná akce o boji proti rasismu a xenofobii z roku 1996²⁷, společná akce o praní peněz, identifikaci, vysledování, zmrazení, zajištění a propadnutí nástrojů trestné činnosti a výnosů z ní z roku 1998²⁸ nebo společná akce pro boj proti drogové závislosti a předcházení nedovolenému obchodu s drogami a boj proti němu z roku 1996²⁹.

Třetím nástrojem jsou úmluvy, které nejsou na rozdíl od předchozích dvou přijímány jednomyslně Radou, ale Rada je po vypracování pouze doporučí členským státům k přijetí. Je pak věcí členského státu, zda úmluvu v souladu s vnitrostátními předpisy přijme či nikoliv, proto přijetí všemi členskými státy bývá problematičtější. Příkladem přijatých úmluv jsou například Úmluva o zjednodušeném postupu vydávání mezi členskými státy Evropské unie z roku 1995³⁰, Úmluva o ochraně finančních zájmů Evropských společenství z roku 1995³¹ nebo Úmluva o zákazu řízení motorových vozidel z roku 1998³². Jak je z výše uvedených konkrétních příkladů patrné, tyto nástroje byly v rámci třetího pilíře skutečně úspěšně využívány.

K provedení výše uvedených opatření (opatření k provedení společné akce a opatření k provedení úmluvy) postačí souhlasu pouze kvalifikované většiny, nevyžaduje se jednomyslnost. Jejich provedení je tedy jednodušší, ovšem vzhledem ke své povaze

---

²⁵ Common Position, position commune

²⁶ Common Action, l'action commune

²⁷ úř. Věst. L 185 z 24.7.1996, s. 5-7

²⁸ úř. Věst. L 333 z 9.12.1998, s. 1-3

²⁹ úř. Věst. L 342 z 31.12.1996, s. 6-8

³⁰ úř. Věst. C 78 z 30.3.1995, s. 2-10

³¹ úř. Věst. C 316 z 27.11.1995, s. 49-57

³² úř. Věst. C 216 z 10.7.1998, s. 1

odvozených právní aktů závazné povahy, musejí být plně v souladu s akty, od nichž jsou odvozeny.³³

1.3 Změny ve třetím pilíři na podkladě Amsterodamské smlouvy

Amsterodamská smlouva³⁴, která vstoupila v platnost ke dni 1. 5. 1999, přinesla celou řadu změn ve stávajícím třetím pilíři. Základní modifikací bylo vyčlenění části agendy do komunitárního prvního pilíře a ve třetím pilíři, který je od nynějška označován jako Policejní a soudní spolupráce v trestních věcech, nadále zůstává čistě trestněprávní spolupráce členských států. Do prvního pilíře tak byla přesunuta problematika a spolupráce ve věcech přistěhovaleckých, vízových a azylových. Toto přeřazení soukromoprávní částí třetího pilíře do prvního, které zahrnuje i soudní spolupráci v civilních věcech, bylo důsledkem další zásadní změny, kterou Amsterodamská smlouva jako taková přinesla, a sice stanovení cíle k vytvoření tzv. prostoru svobody, bezpečnosti a práva³⁵. Jedná se o prostor, ve kterém se zaručuje volný pohyb osob ve spojitosti s vhodnými opatřeními, týkající se kontroly na vnějších hranicích, přistěhovalectví, práva azylu a předcházení a potírání kriminality.³⁶ Prostor svobody lze definovat jako zónu pro realizaci volného pohybu nejen občanů EU, ale i jejich rodinných příslušníků, rezidentů a dalších příslušníků z třetích států, kteří legálně pobývají na území Unie. Pojem prostor bezpečnosti pak vyjadřuje spolupráci členských států v rámci boje proti nejzávažnějším formám přeshraniční kriminality jako je terorismus, výroba a distribuce drog, obchodování se zbraněmi a další organizovaná trestná činnost. Konečně prostorem práva se rozumí spolupráce členských států v oblastech činnosti soudních a správních orgánů doprovázená harmonizací a unifikací práva v daných oblastech. V tomto ohledu rozlišujeme justiční prostor v civilních a justiční prostor v trestních věcech. Jak již bylo výše řečeno, civilní, nebo též soukromoprávní část, byla Amsterodamskou smlouvou vyčleněna z třetího mezivládního pilíře do prvního, komunitárního.³⁷

³³ POLÁK, P. *Úprava mezinárodní právní pomoci v trestních věcech v rámci Evropské unie s přihlédnutím k ochraně jejích finančních zájmů*. Brno: Masarykova univerzita Brno, 2003. 203. s. 91.

³⁴ Amsterodamská smlouva podepsána 15 členskými státy dne 2.10.1997 v nizozemském Amsterdamu (Úř. věst. C 340 z 10.11.1997)

³⁵ Area of Freedom, Security and Justice, espace de liberté, sécurité et justice

³⁶ KMEC, Jiří. *Evropské trestní právo. Mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2006, s. 122.

³⁷ ŠÍŠKOVÁ, Naděžda, STEHLÍK, Václav. *Evropské právo 1. Ústavní základy Evropské unie*. Praha: Linde Praha a.s., 2007. s. 259-261.

Amsterodamská smlouva pamatovala rovněž na Schengenském *acquis*³⁸, které bylo jejím Protokolem³⁹ začleněno do rámce Evropské unie. Soukromoprávní část *acquis*, tedy ta část týkající se volného pohybu osob, byla inkorporována do primárního práva začleněním ke komunitárnímu prvnímu pilíři a stala se tak součástí Smlouvy o ES. Naproti tomu část schengenského *acquis* týkající se bezpečnosti, respektive policejní a justiční spolupráce v trestních věcech, byla inkorporována do Smlouvy o EU a začleněna k mezivládnímu třetímu pilíři.⁴⁰

Konkrétním projevem Amsterodamské smlouvy v oblasti třetího pilíře je pak stanovení způsobů, kterými má být nově deklarovaného cíle, tedy vytvoření prostoru svobody, bezpečnosti a práva, dosaženo.⁴¹ Zpřesnění tohoto cíle včetně způsobů, jak jej dosáhnout nalezneme v nové hlavě VI., která zcela nahradila původní text v této části Maastrichtské smlouvy. Konkrétně čl. 29 specifikuje, že vysoké úrovně ochrany, kterou má Unie občanům nabídnout v rámci nově vzniklého prostoru svobody, bezpečnosti a práva, má být dosaženo jednak rozvojem společného postupu členských států v oblasti policejní a justiční spolupráce v trestních věcech a jednak prevencí a potíráním rasismu a xenofobie. Konkrétními prostředky jsou pak (1) užší spolupráce policejních, celních a jiných příslušných orgánů členských států a to jak přímo, tak prostřednictvím Europolu⁴², (2) užší spolupráce justičních orgánů a jiných příslušných orgánů členských států a (3) harmonizace předpisů trestního práva v členských státech.⁴³

Oproti Maastrichtské smlouvě tak Amsterodamská smlouva systematicky odděluje policejní a justiční spolupráci do samostatných článků a taxativně vymezuje oblasti, v nichž mohou být orgány EU činné. Policejní spolupráce pak spočívá ve společných postupech (1)

---

³⁸ Tímto pojmem je označován souhrn právních a jiných aktů, protokolů, deklarací a prohlášení obsahující příslušné normy vydané v relaci na Schengenskou Úmluvu z roku 1985 a z roku 1990 (Dohody Schengen I a Schengen II)

³⁹ Protokol o začlenění schengenského *acquis* do rámce EU, který tvoří součást Amsterodamské smlouvy. Na jeho základě se schengenská spolupráce přesunula z původní mezivládní úrovně na úroveň EU, čímž se stala mj. závaznou pro všechny nové členské státy EU a podléhající legislativním pravidlům EU/ES. (dostupné z: <http://www.euroskop.cz/180/sekce/schengensky-slovnicek/>)

⁴⁰ POLÁK, P. *Rámcová rozhodnutí a zásada vzájemného uznávání rozhodnutí v trestních věcech: aneb lesk a bída justiční spolupráce v trestních věcech v rámci Evropské unie*. Praha: LexisNexis s.r.o., 2007. s. 27.

⁴¹ ČAKRT, František. *Nástin komunitarizace v rámci III. pilíře*. Trestněprávní revue. 2007, č. 1, s. 5.

⁴² Europol – Evropský policejní úřad, jeho vznik byl ujednáán již Maastrichtskou smlouvou (původní čl. K.1 odst. 9), ovšem jen velmi obecně. Svoji činnost zahájil 3.1.1994 na prozatímním základě jako Protidrogová jednotka Europolu (Europol Drugs Unit – EDU). Kompetence v boji proti drogové kriminalitě se postupně rozšiřovala na další důležité oblasti trestné činnosti a tak byl Úmluvou z roku 1998 EDU fakticky zrušen a nahrazen Europolem, který dne 1.7.1999 zahájil svoji činnost v plném rozsahu. Sídlem Europolu je nizozemský Haag. Amsterodamská smlouva posílila jeho význam rozšířením pravomocí nad rámec jeho zakládacího dokumentu, Úmluvy o Europolu.

⁴³ KMEC, Jiří. *Evropské trestní právo. Mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2006, s. 122.

při operativní spolupráci při předcházení trestným činům a vyšetřování, (2) při shromažďování, analýze a výměně informací, (3) při společných iniciativách v oblasti vzdělávání, výměny důstojníků a kriminalistického výzkumu a (4) při společném vyhodnocování vyšetřovacích technik. V rámci policejní spolupráce byl kladen důraz na úlohu již zmíněného Europolu, který Amsterodamskou smlouvou výrazně posílil své pravomoci, a stal se tak klíčovým prvkem celé policejní spolupráce. Naproti tomu justiční spolupráce nedosahuje takového stupně integrity, jako v případě policejních orgánů. Konkrétně byla justiční spolupráce zacílena na společné postupy (1) usnadňující spolupráci v rámci trestního řízení a výkonu rozhodnutí, (2) ulehčující extradici a vydávání mezi členskými státy, (3) zajišťující slučitelnost příslušných právních předpisů, (4) předcházení jurisdikčním konfliktům a kompetenčním sporům mezi členskými státy a (5) postupy k zavedení minimálních pravidel o znacích skutkových podstat trestných činů a trestů v určitých oblastech, zejména organizované trestné součinnosti, terorismu a nedovoleného obchodu s drogami.⁴⁴ Uvedené formy spolupráce byly následně prohloubeny Smlouvou z Nice, která formálně začlenila Eurojust, jakožto jednotku justiční spolupráce, do unijního institucionálního rámce. Tím se postupně dostáváme k hlavnímu tématu této práce. Podrobněji o tomto orgánu Unie však pojednají až následující kapitoly.

Pro úplnost předloženého textu o významu Amsterodamské smlouvy pro spolupráci v trestních věcech zbývá ještě zmínit, jakým způsobem smlouva zasáhla do pravomocí jednotlivých institucí a jaké nástroje, oproti Maastrichtské smlouvě, byly pro prosazení deklarovaných cílů zavedeny. Jestli jsme pravomoci institucí dle Maastrichtské smlouvy označili jako výrazně mezivládní, projevuje se v Amsterodamské smlouvě příklon k nadstátnímu přístupu a to zejména v postavení Komise, Evropského parlamentu a Evropského soudního dvora.⁴⁵ Komise posílila svoje postavení získáním zákonodárné iniciativy, byť sdílenou s členskými státy. Rovněž role Evropského parlamentu je posílena a to obligatorní povinností Rady konzultovat s ním přijetí konkrétního nástroje⁴⁶. Největší rozšíření pravomocí se dočkal Evropský soudní dvůr, který v rámci řízení o předběžné otázce nabyl pravomoc rozhodovat o platnosti a výkladu přijatých rámcových rozhodnutí a rozhodnutí, o výkladu smluv a o platnosti a výkladu opatření k provedení úmluv. Dále mu přísluší rozhodovat o sporech mezi členskými státy a Komisí o výklad a použití úmluv a mezi členskými státy navzájem o interpretaci a aplikaci přijatých nástrojů, pokud takový spor nebyl

---

⁴⁴ ŠIŠKOVÁ, Naděžda, STEHLÍK, Václav. *Evropské právo 1. Ústavní základy Evropské unie*. Praha: Linde Praha a.s., 2007. s. 262-264.

⁴⁵ TOMÁŠEK, M. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde Praha, a.s., 2009, s. 40.

⁴⁶ společný postoj, rámcové rozhodnutí, rozhodnutí nebo úmluva – podrobněji viz dále v textu

předtím vyřešen Radou. Dalším projevem vzrůstající supranacionality je možnost užití klauzule passerelle. Naopak mezivládní charakter zůstává v zásadním zachování jednomyslného hlasování v Radě, omezení role Evropského parlamentu pouze na konzultativní a omezené pravomoci Evropského soudního dvora. Dále, stejně jako v úpravě třetího pilíře Maastrichtskou smlouvou, nejsou za porušení závazků členským státem předpokládány žádné sankce.

Rovněž ve výčtu právních nástrojů třetího pilíře došlo přijetím Amsterodamské smlouvou ke změně. Zatímco společné postoje a úmluvy zůstaly oproti Maastrichtské smlouvě téměř totožné, třetí nástroj, kterým byly podle Maastrichtské smlouvy společné akce, byl vypuštěn a nahrazen novými nástroji. Těmi jsou, již výše zmiňovaná, rámcová rozhodnutí⁴⁷ a rozhodnutí⁴⁸. Rámcová rozhodnutí byla zřízena za účelem sbližování zákonů a jiných předpisů členských států, která jsou pro členské státy závazná co do výsledku, kterého má být dosaženo. Forma a prostředky, které členský stát pro dosažení tohoto cíle zvolí, jsou ponechány na vůli vnitrostátních orgánů, přičemž volba formy a prostředků se ponechává vnitrostátním orgánům.⁴⁹ Oproti směrnicím, které jsou definovány obdobně, však tyto rámcová rozhodnutí nemají přímý účinek. Stejně tak druhý nástroj, kterým je rozhodnutí, nemá přímý účinek a může být přijat za jakýmkoliv účelem, který je v souladu s cíli policejní a justiční spolupráce, s výjimkou opatření ke sbližení zákonů či jiných předpisů, k čemuž slouží rozhodnutí rámcová. O přijetí jak rámcových rozhodnutí, tak i rozhodnutí a dalších dvou právních nástrojů, rozhoduje Rada, a to nadále jednomyslně.

Na závěr této kapitoly, pojednávající o dopadu Amsterodamské smlouvy na justiční a policejní spolupráci v trestních věcech, je třeba zamyslet se nad významem této smlouvy. Pro sledovanou oblast lze Amsterodamskou smlouvu jednoznačně považovat za nejvýznamnější změnu zakládajících smluv, jaká byla doposud provedena.⁵⁰ Proto jí bylo věnováno toliko prostoru. Smlouva přináší nejen zásadní změnu v celém třetím pilíři, ale v rámci justiční spolupráce připravuje také půdu pro vznik Evropské jednotky justiční spolupráce, Eurojustu.

V rámci Amsterodamské smlouvy a komunitarizaci částí třetího pilíře, se také poprvé objevuje pojem vícerychlostní Evropa nebo koncepce vícerychlostní EU.

---

⁴⁷ Framework Decision, décision-cadre

⁴⁸ Decision, décision

⁴⁹ POLÁK, P. *Rámcová rozhodnutí a zásada vzájemného uznávání rozhodnutí v trestních věcech: aneb lesk a bída justiční spolupráce v trestních věcech v rámci Evropské unie*. Praha: LexisNexis s.r.o., 2007. s. 25.

⁵⁰ TOMÁŠEK, M. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde Praha, a.s., 2009, s. 42.

Amsterodamská smlouva povolením výjimek Dánsku, Spojenému království a Irsku⁵¹ ve věci schengenského *acquis* předznamenává možnost vícerychlostní spolupráce, kterou později obsahuje Lisabonská smlouva.⁵²

1.4 Spolupráce v trestních věcech ve znění Smlouvy z Nice

Přestože se Smlouva z Nice⁵³ dotkla zejména institucí Unie, jejich složení a fungování, lze v jejich ustanoveních nalézt i určité dopady na třetí pilíř, tedy na policejní a justiční spolupráci v trestních věcech. V porovnání s převratnými změnami, které přinesla Amsterodamská smlouva, se mohou tyto drobné úpravy zdát nepodstatné. Přesto však, i vzhledem k zaměření této práce, stojí za zmínku přinejmenším dvě stopy, které Niceská smlouva v této oblasti zanechala. Jedná se o začlenění Evropské jednotky pro justiční spolupráci, tzv. Eurojust do rámce primárního práva v modifikovaném znění Smlouvy o EU a posílení spolupráce, nejen, ve třetím pilíři.

Evropská jednotka pro justiční spolupráci byla formálně začleněna do primárního práva, kdy bylo stanoveno, že společný postup v oblasti soudní spolupráce v trestních věcech zahrnuje mimo jiné usnadňování a urychlování spolupráce příslušných ministerstev a soudních nebo obdobných orgánů členských států v trestním řízení a při výkonu rozhodnutí, a to též prostřednictvím Eurojustu, jeví-li se to vhodným.⁵⁴ Rada má pak podle stejného ustanovení podporovat spolupráci prostřednictvím Eurojustu tím, že (1) umožňuje Eurojustu přispívat k dobré koordinaci mezi orgány členských států činných v trestním řízení, (2) podporuje pomoc poskytovanou Eurojustem při vyšetřování závažné přeshraniční trestné činnosti, zejména v případech organizované trestné činnosti, s ohledem zejména na rozborů provedené Europolem, (3) usnadňuje úzkou spolupráci Eurojustu s Evropskou soudní sítí, zejména za proto, aby byl usnadněn výkon dožádání a žádostí o vydání.⁵⁵ Jaký byl reálný

---

⁵¹ Protokol Amsterodamské smlouvy o začlenění schengenského *acquis* do rámce EU zavádí zvláštní režim pro Dánsko, Spojené království a Irsko. Dánsko si prosadilo možnost zachování participace na schengenských dohodách v režimu mezinárodního práva. Naproti tomu pro Spojené království a Irsko nejsou ustanoveními schengenského *acquis* vázání, ale mají možnost kdykoliv požádat, aby se na ně některé části nebo celé *acquis* vztahovalo. V praxi to pro Spojené království a Irsko znamená možnost zachování hraničních kontrol, které také tyto dvě členské země Unie dodnes zachovávají, ač jsou signatáři schengenských dohod. Účastní se jich totiž pouze na bázi policejní a justiční spolupráce. Pro tuto oblast mezivládního třetího pilíře sjednané výjimky neplatí, vztahují se pouze na komunitarizovanou část schengenského *acquis*.

⁵² TOMÁŠEK, M. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde Praha, a.s., 2009, s. 37.

⁵³ Niceská smlouvy (Smlouva z Nice) podepsána 15 členskými státy dne 26.2.2001 ve francouzském Nice, v platnost vstoupila dne 1.2.2003 (Úř. věst. C 80 z 10.3.2001)

⁵⁴ čl. 31 odst. 1 písm. a) Smlouvy o EU ve znění Niceské smlouvy

⁵⁵ čl. 31 odst. 2 Smlouvy o EU ve znění Niceské smlouvy

vznik Eurojustu a jeho počáteční vývoj, jak se modifikovaly pravomoci, činnost i samotný status Eurojustu a jaký je jeho přínos pro policejní a justiční spolupráci v trestních věcech, tím se budou podrobně zabývat další kapitoly této práce.

Druhou změnou, která stojí za zmínku je významné zjednodušení mechanismu posílené spolupráce⁵⁶. Zjednodušení spočívá v tom, že minimální počet států, které mohou posílenou spolupráci navázat, se snižuje oproti Amsterodamské smlouvě na osm⁵⁷ a jednotlivý stát již nedisponuje oprávněním zablockovat navázání posílené spolupráce a to ani z důležitých vnitropolitických zájmů⁵⁸. „Je však třeba říci, že ani v této podobě nedošel dosud institut posílené spolupráce praktického naplnění, když je členskými státy preferována stále cesta mezinárodní smlouvy.“⁵⁹

Smlouva z Nice tak znamenala pouze dílčí úpravy a vylepšení již fungujících mechanismů a to nejen v rámci třetího pilíře, ale obecně v rámci celého primárního práva. Za její nejvýznamnější přínos pro spolupráci v trestních věcech lze tak považovat vytvoření právního základu pro Evropskou jednotku justiční spolupráce.

1.5 Spolupráce v trestních věcech optikou Lisabonské smlouvy

Další převratnou změnu měla policejních a justiční spolupráce v trestních věcech zaznamenat přijetím Smlouvy o Ústavě pro Evropu⁶⁰. Tato smlouva nebyla nikdy ratifikována a nevstoupila tak v platnost. Důvodem bylo její nepřijetí ve francouzském a nizozemském referendu. Poté byl ratifikační proces zastaven a vyhlášeno období reflexe, během kterého mělo být rozhodnuto o dalším směřování unie. S novým návrhem přišli představitelé Německa během svého předsednictví v roce 2007. Návrh, který představili, počítal s převzetím podstatné části textu odmítnuté Smlouvy o Ústavě a jeho zapracováním do stávajících zakládajících smluv Unie. Poměrně rychle tak byla připravena Lisabonská

---

⁵⁶ viz znění čl. 40, 40a, 40b, 43, 43a, 44 a 44a Smlouvy o EU ve znění Niceské smlouvy

⁵⁷ ve znění Amsterodamské smlouvy se posílená spolupráce musela týkat alespoň většiny členských států (viz. čl. K.15, odst. 1, písm. d))

⁵⁸ ze znění čl. K.15, odst. 1 písm. f) Amsterodamské smlouvy: „neovlivňuje pravomoci, práva, povinnosti a zájmy členských států nepodílejících se na spolupráci“ je odstraněno slovo zájmy, tudíž vnitřní zájmy jednoho členského státu již nemohou být důvodem zmaření posílené spolupráce jiných členských států, nadále je posílená spolupráce nepřipustná pouze tehdy, ovlivňovala by pravomoci, práva nebo povinnosti členského státu

⁵⁹ TOMÁŠEK, M. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde Praha, a.s., 2009, s. 43.

⁶⁰ Smlouva o Ústavě pro Evropu podepsána 25 členskými státy Unie dne 29.10.2004 v Římě (Úř. věst. C 310 ze 16.12.2004, s. 1-474)

smlouva⁶¹, která byla podepsána 13.12.2007. Jako poslední smlouvu ratifikovala dne 3.11.2009 Česká republika.

Lisabonská smlouva, na rozdíl od Smlouvy o Ústavě pro Evropu, nenahrazovala stávající zakládající dokumenty, ale pouze je novelizovala, což byl postup pro členské státy přijatelnější. Dalším důvodem úspěšné ratifikace bylo vypuštění ústavní terminologie, která vyvolávala obavu ze ztráty národní suverenity. Základem Evropské unie se po vstupu Lisabonské smlouvy v platnosti stávají modifikovaná Smlouva o Evropské unii a Smlouva o fungování Unie, která je upravenou a přejmenovanou původní Smlouvou o ES.

Zásadní změnou, kterou přinesla Lisabonská smlouva, je zrušení pilířové struktury Evropské unie. Policejní a justiční spolupráce se tak dostává na roveň původnímu komunitárnímu pilíři, což přináší celou řadu výhod, zejména zavedení řádného legislativního postupu⁶² též v této oblasti spolupráce, což vede ke zvýšení efektivity, legitimacy a větší demokratické kontrole této oblasti.⁶³ Kromě Evropského parlamentu, který posílil svoji pozici zavedením řádného legislativního procesu, posílil i Evropský soudní dvůr, který má nyní v oblasti prostoru svobody, bezpečnosti a práva plnou jurisdikci. Komplexní úprava policejní a justiční spolupráce v trestních věcech je pak obsažena ve Smlouvě o fungování Evropské unie a to v hlavě IV. nazvané prostor svobody, bezpečnosti a práva. V jejím rámci je pak kapitola čtvrtá věnována justiční spolupráci v trestních věcech a hlava pátá upravuje spolupráci policejní. Poprvé jsou tak tyto dvě oblasti trestněprávní spolupráce odděleny do samostatných kapitol. To jednoznačně celé věci prospívá, protože obě dvě oblasti spolupráce nejsou navzájem bržděny a umožňují na sobě nezávislé prohlubování integrace, nehledě na lepší přehlednost celé materie.

Justiční spolupráce v trestních věcech je dle aktuální úpravy v EU založena na zásadě vzájemného uznávání rozsudků a soudních rozhodnutí a zahrnuje sblížení právních předpisů členských států.⁶⁴ Pro dosažení vytyčených cílů mohou být řádným legislativním

---

⁶¹ Lisabonská smlouva nebo též Reformní smlouva podepsána 27 členskými státy Unie dne 13.12.2007, v platnost vstoupila dne 1.12.2007 (Úř. věst. C 3306 ze 17.12.2007, s. 1-229)

⁶² Řádný legislativní postup nahrazuje původní postup spolurozhodování. Tento postup je z demokratického hlediska nejlegitimnější. Do procesu rozhodování vstupuje Evropský parlament, který se tak vedle Rady stává spoluzákonodárcem. Postupem času se tento postup stal nejpoužívanějším legislativním postupem. Lisabonská smlouva tuto tendenci zachovává, pouze mění její název a zavádí ji jako postup obecného práva. V návaznosti na předchozí smlouvy také Lisabonská smlouva rozšiřuje řádný legislativní postup na nové politické oblasti. Podmínky řádného legislativního postupu se shodují s podmínkami původního postupu spolurozhodování. Jsou popsány v článku 294 Smlouvy o fungování EU. Rada a Parlament se staví na stejnou úroveň. Obě instituce přijímají legislativní akty buď v prvním, nebo ve druhém čtení. Pokud po druhém čtení obě instituce nedospějí ke shodě, svolá se dohodovací výbor.
(dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/lisbon_treaty/ai0016_cs.htm)

⁶³ TOMÁŠEK, M. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde Praha, a.s., 2009, s. 48-49.

⁶⁴ čl. 82 odst. 1 SFEU

procesem stanoven minimální pravidla týkající se (1) vzájemné přípustnosti důkazů mezi členskými státy, (2) práv osob v trestním řízení, (3) práv obětí trestných činů a (4) dalších specifických aspektů trestního řízení.⁶⁵ Samostatný článek je pak věnován i samotnému Eurojustu. Evropsky parlament a Rada má pravomoc formou nařízení vymezit jeho strukturu, fungování, oblasti činnosti a úkoly.⁶⁶ Konečně v článku 86 zavádí Lisabonská smlouva možnost vytvoření z Eurojustu Úřad evropského veřejného žalobce. Tuto přeměnu by musel schválit Evropský parlament a poté by byl nutný jednomyslný souhlas Rady. Podrobné pojednání o pravomocích, organizaci a činnosti Eurojustu včetně možnosti jeho nahrazení Úřadem evropského veřejného žalobce, bude obsahem následujících kapitol.

Kapitola pátá v obdobném duchu pojednává o policejní spolupráci, jejich cílech a způsobech rozhodování v této oblasti spolupráce. Samostatný článek⁶⁷ je pak věnován Europolu, jakožto evropskému policejnímu úřadu.

Závěrem této kapitoly zbývá zhodnotit dopad Lisabonské smlouvy na policejní a justiční spolupráci v trestních věcech. Stejně jako u předchozích smluv lze i v úpravě Lisabonské smlouvy spatřovat jednak prvky vedoucí k supranacionalitě, tak i rysy převládající mezivládní spolupráce. Vzhledem k citlivosti trestního práva, které je, jakožto odvětví práva veřejného, vnímáno v úzké souvislosti se státní suverenitou, je ochota převedení tradičně národních pravomocí na nadstátní entitu jen pozvolná a opatrná. Proto rovnováha mezi nadstátním a mezivládním přístupem je tou nejvhodnější, ne-li jedinou možnou cestou. O nadstátním směřování Lisabonské smlouvy svědčí zrušení pilířové struktury a s ní související posílené postavení komise, zavedení většinového hlasování v Radě ve většině oblastí, plné zapojení Evropského parlamentu do legislativního procesu, plná jurisdikce Evropského soudního dvora a možnost uložení sankce členských států za porušení jejich povinností, dále pak významné posílení statusu Europolu a Eurojustu a v neposlední řadě vytvoření právního základu pro ustavení Úřadu evropského veřejného žalobce. Naopak další setrvání mezivládní spolupráce naznačuje nejednotný právní rámec v důsledku zvláštního postavení Spojeného království, Irska a Dánska v oblasti prostoru, bezpečnosti a práva a Spojeného království a Polska v oblasti základních práv a svobod. Dále nebyl realizován, až na možnost zřízení evropského žalobce, federalistický projekt Corpus Juris a je i vyloučeno nahlížet na Europol jako na federální policii.⁶⁸ V těchto ohledech zůstal zachován mezivládní charakter bývalého třetího pilíře. Setrvávající výjimečné postavení Dánska,

---

⁶⁵ čl. 82 odst. 2 SFEU

⁶⁶ čl. 85 odst. 1 SFEU

⁶⁷ čl. 88 SFEU

⁶⁸ TOMÁŠEK, M. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde Praha, a.s., 2009, s. 56-57.

Spojeného království a Irska pak potvrzuje trend nastolený Amsterodamskou smlouvou, a sice posilování spolupráce a snaha o supranacionalizaci i za cenu vícerychlostní Evropy.

2 Předchůdci Eurojustu a jeho samotný vznik

Zatímco předchozí kapitoly se věnovaly policejní a justiční spolupráci v trestních věcech komplexně, aby tak byl zachycen vývoj této spolupráce od počátku po současnost, dostává se nyní do předmětu našeho zájmu pouze jedna část této trestněprávní spolupráce členských států, a to spolupráce justiční. Ačkoliv až přijetím Lisabonské smlouvy hovoříme o justiční spolupráci jako o samostatné materii s vlastní právní úpravou⁶⁹, lze postupný vývoj spolupráce spatřovat již mnohem dříve v době, kdy ještě samotný Eurojust, který je označován za nejvýznamnější projekt justiční spolupráce v posledním desetiletí⁷⁰, neexistoval ani v zárodku. Je-li cílem této kapitoly popsat vznik a vývoj Eurojustu, je třeba začít již v roce 1995, kdy se poprvé sešla skupina expertů, aby vypracovala návrh trestněprávního „kodexu“ zajišťující ochranu finančním zájmu Unie. Corpus Juris, jak byl tento návrh, nebo lépe řečeno studie, nazván, jako první přináší myšlenku Úřadu evropského veřejného žalobce. Vzhledem ke znění Lisabonské smlouvy, která umožňuje Radě se souhlasem Evropského parlamentu vytvořit z Eurojustu právě již, v textu Corpus Juris, zmíněný úřad veřejného evropského žalobce, je na základě této paralely vhodné začít výklad o vzniku a vývoji Eurojustu právě v roce 1995.

2.1 Corpus Juris a Corpus Juris 2000

Projekt Corpus Juris vznikl na objednávku Komise a Parlamentu s cílem harmonizace trestního práva hmotného členských států v oblasti ochrany finančních zájmů Unie. Za tímto účelem byla v roce 1995 sestavena skupina expertů pod vedením profesorky Pařížské Sorbonny, Mirelle Delmas-Martyové. Toto seskupení došlo k závěru, že žádaného cíle lze nejlépe dosáhnout vypracováním komplexního dokumentu, který by upravoval evropské trestní právo jak po stránce obecné části hmotné práva, tak i definováním skutkových podstat vybraných závažných trestných činů a trestního práva procesního. Z hlediska trestního procesu byl nejpřevratnější záměr na vytvoření Úřadu evropského veřejného žalobce, tzv. evropského prokurátora. Vzhledem k zásahu, který by přijetí tohoto dokumentu znamenalo pro suverenitu jednotlivých členských států, vyvolala tato studie, která byla veřejnosti poprvé představena v roce 1997, v odborných kruzích velký zájem, ale stala se i předmětem mnohé

⁶⁹ do přijetí Lisabonské smlouvy byla justiční spolupráce upravována vždy spolu s policejní spolupráci v trestních věcech

⁷⁰ Nejvyšší státní zastupitelství České republiky, Eurojust.

kritiky. Proto po zveřejnění následovalo několikaleté připomínkové řízení v členských státech, jehož výsledkem byl přepracovaný Corpus Juris, v tzv. Florentská verzi⁷¹, který byl označován jako Corpus Juris 2000. V průběhu jeho přípravy bylo třeba se zabývat čtyřmi základními koncepčními otázkami a připravit tak text obecně akceptovatelnější pro všechny členské státy. Tyto koncepční otázky se týkaly těchto oblastí: (1) jaká je úloha trestního práva hmotného a procesního v rámci evropské integrace, (2) které evropské zájmy jsou hodné ochrany trestního práva, (3) jak má být taková ochrana organizována, (4) jak má být zajištěna její účinnost v rámci evropského právního prostoru. Corpus Juris 2000 se pak s ohledem na tyto otázky zaměřil na dva směry, které řešily doposud nevyjasněné otázky. Prvním z nich byla samotná proveditelnost Corpus Juris ve vztahu k národnímu právu členských států, zejména pak k právu ústavnímu a trestnímu právu hmotnému i procesnímu. Druhým pak bylo řešení specifických problémů, týkajících se horizontální spolupráce mezi členskými státy navzájem a vertikální spolupráce mezi členskými státy a Evropskou unií.⁷² O tyto myšlenky byl tak původní text Corpus Juris v roce 1999 doplněn.

Právním východiskem původního textu Corpus Juris jsou ustanovení odst. 1 a 2 článku 280⁷³ Smlouvy o Evropském společenství, které stanoví povinnost všech členských států poskytnout stejnou efektivní ochranu finančním zájmům Společenství, respektive jeho rozpočtu, jako finančním zájmům a rozpočtům národním. Za tímto účelem mělo dojít ke sjednocení rozdílných právních systémů⁷⁴ jednotlivých členských států.⁷⁵ Základem celého projektu se stala myšlenka, že tzv. evropská trestněprávní justiční oblast⁷⁶ má být konstituována na společné trestněprávní jurisdikci členských států, tedy že celý prostor Evropské unie by měl fungovat jako jediný právní prostor. Takto fungující jednotný právní prostor by výrazně zjednodušil justiční dosavadní komplikovanou spolupráci mezi státy a usnadnil vyšetřování a trestní stíhání ve vztahu ke skutkovým podstatám, které Corpus Juris definoval. Návrh obsahoval úpravu jak obecné, tak zvláštní části trestního práva hmotného i úpravu trestního procesu ve vybraných oblastech. Pravidla dána Corpus Juris jsou pak

---

⁷¹ Název podle italské Florencie, kde v roce 1999 byla ukončena jednání o nové podobě projektu Corpus Juris

⁷² TOMÁŠEK, M. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde Praha, a.s., 2009, s. 409.

⁷³ článek 280 (bývalý článek 209a)

1. Společenství a členské státy bojují proti podvodům a jiným protiprávním jednáním ohrožujícím finanční zájmy Společenství opatřeními přijatými podle tohoto článku, která mají odstrašující účinek a mohou poskytnout v členských státech účinnou ochranu.

2. Členské státy přijmou k zamezení podvodů ohrožujících finanční zájmy Společenství stejná opatření, jaká přijímají k zamezení podvodů ohrožujících jejich vlastní finanční zájmy.

⁷⁴ bylo zejména nezbytné vypořádat se s rozdílnostmi vyplývajícími z kontinentálního a anglosaského právního systému

⁷⁵ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 2. vyd. Praha: Leges, 2010, s. 108-109.

⁷⁶ nebo též obecněji Evropská právní oblast (European Legal Area)

založena na sedmi zásadách, jmenovitě se jedná o zásadu legality, zásadu nullum crimen sine culpa, zásadu přiměřenosti, zásadu evropské teritoriality, právní ochrany, princip práva na spravedlivý proces a zásada subsidiarity národního práva.⁷⁷

První část⁷⁸ Corpus Juris se dělí na dvě podčásti, z nichž první je věnována, ve srovnání s českou trestněprávní úpravou, poněkud překvapivě, zvláštní části trestního práva hmotného a obsahuje osm skutkových podstat trestných činů. Jsou jimi podvod proti rozpočtu Unie, podvod ve sféře volné soutěže, korupce, zneužití úřední povinnosti, zpronevěra, vyzrazení služebního tajemství, praní a přechovávání majetkových hodnot získaných z nepoctivých zdrojů a zločinné spolčení. Druhá podčást se pak zabývá obecnou částí hmotného práva a obsahuje výklad subjektivní stránky skutkových podstat, pojednání o omylu a katalog sankcí. Pro fyzickou osobu je předpokládána sankce odnětí svobody až na pět let nebo peněžitý trest až do výše jednoho milionu eur, právnická osoba může být sankcionována soudním dohledem nebo rovněž peněžitým trestem. Druhá⁷⁹ část je pak věnována trestnímu právu procesnímu a zabývá se především postavením a strukturou Úřadu evropského veřejného žalobce. Dále pak definici přípravného řízení, instituty soudce svobod a evropského příkazu k zatčení nebo popis řízení před soudem, přičemž právě soudce svobod je ten, kdo vykonává po celou dobu přípravného řízení soudní záruky.⁸⁰

Zbývá dodat, že Corpus Juris je postaven na tradičních zásadách a principech, které známe z trestněprávních předpisů členských států, včetně trestního práva českého. Patří mezi ně princip legality a z něj plynoucí zákaz retroaktivity, zásada práva na zákonného soudce a princip proporcionality. Novými principy nebo zásadami, které Corpus Juris zavádí, jsou zásada ne bis in idem v kontextu principu evropské teritoriality a princip kontradiktornosti v trestním řízení.⁸¹ Zásada kontradiktornosti vychází z požadavku kontradiktorní debaty mezi obžalobou a obhajobou. Jedině tak lze dosáhnout spravedlivého rozhodnutí na podkladě věrohodných důkazů.⁸² Pojem evropská teritorialita pak samotná autorka Corpus Juris chápe jako území všech členských států, které pro účely trestního řízení vedeného pro trestné činy

---

⁷⁷ BRYCHTOVÁ, Kateřina. *Evropské trestní právo procesní*. Jurisprudence. 2005, č. 8, s. 19 – 30.

⁷⁸ články 1 až 17, z toho zvláštní část trestního práva hmotného je obsažena v člancích 1 až 8 a obecnou část upravují články 9 až 17

⁷⁹ články 18 až 24

⁸⁰ PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva prizmatem Lisabonské smlouvy*, 2. vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2010. S. 308.

⁸¹ KRATOCHVÍL, Vladimír. *České trestní právo hmotné a procesní v evropském právním prostoru*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 81.

⁸² POLÁK, Přemysl. *Úprava mezinárodní právní pomoci v trestních věcech v rámci Evropské unie s přihlédnutím k ochraně jejích finančních zájmů*. Brno: Masarykova univerzita Brno, 2003., str. 166.

dle Corpus Juris, tvoří jednotnou oblast s názvem Evropská justiční oblast (European Judicial Area).⁸³

K úřadu evropského veřejného žalobce, jak jej stanovil Corpus Juris, se v souvislosti s aktuální koncepcí Eurojustu, ještě vrátíme v kapitole šesté.

2.2 Summit v Tampere a Haagský program

Dalším krokem na cestě ke vzniku Eurojustu bylo zvláštní zasedání Evropské rady ve finském Tampere ve dnech 15. a 16. října 1999. Na něm Evropská rada deklarovala své rozhodnutí plně využít možností, která nabízí Amsterodamská smlouva, k rozvíjení Unie jako prostoru svobody, bezpečnosti a práva.⁸⁴ Z hlediska vývoje orgánu Eurojust se jednalo o zásadní jednání, neboť na tomto jednání byl tento projekt poprvé prezentován.⁸⁵ Je pak výslovně zmíněn i v zveřejněných závěrech předsednictva z tohoto summitu, a to v odstavci 46. Ten hovoří o dohodě Evropské rady, že pro posílení boje proti závažné organizované trestné činnosti by měla být zřízena jednotka s názvem Eurojust složená z národních státních zástupců, vyšetřujících soudců a policistů dle právního systému dané členské země. Eurojust by měla mít za úkol usnadnit koordinaci národních orgánů činných v trestním řízení a podporovat trestní vyšetřování v případech organizovaného zločinu, zejména na základě analýz Europolu a provázanou spoluprací s Evropskou justiční sítí. Evropská rada zde dále vyslovila požadavek, aby pro provedení výše uvedeného byly přijaty právní nástroje do konce roku 2001.⁸⁶

I další závěry summitu, se týkaly prohloubení prostoru svobody, bezpečnosti a práva. V oblasti trestní justice by k uznávání soudních rozhodnutí mělo docházet jednodušeji a pružněji a to i u rozhodnutí v přípravném řízení. Rada s Komisí by měly zahájit práce na evropské doložce vykonatelnosti. Nastolenou prioritou dalšího vývoje spolupráce v trestních věcech byla ochrana evropských občanů před zločinem, přičemž instituce v rámci prostoru svobody, bezpečnosti a práva měly být podrobeny demokratické kontrole a fungovat na zásadě transparentnosti.⁸⁷

---

⁸³ DELMAS-MARTY, Mireille, VERVAELE, John A. E. (eds.) *The implementation of the Corpus Juris in the Member States*. Volume I. Antwerpen: Intersentia, 2000, s. 188.

⁸⁴ KMEC, Jiří. *Evropské trestní právo. Mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2006, s.126

⁸⁵ KLOUČKOVÁ, Světlana., POLÁK, Přemysl.: *Eurojust, Justičná revue* 54, 2002, str. 1294.

⁸⁶ Tampere European Council 15 and 16 October 1999. Presidency Conclusions. Odstavec 46.

⁸⁷ Tampere European Council 15 and 16 October 1999. Presidency Conclusions. Odstavce 29 -32, 37.

Stručně řečeno, hlavní myšlenkou a posláním summitu byl požadavek, aby v relaci na Amsterodamskou smlouvu Evropská unie poté, co zajistila svým občanům základní složky společného prostoru prosperity a míru ztělesněného jednotným trhem, hospodářskou a měnovou unií a schopností vyrovnat se s globálními politickými a ekonomickými výzvami, zajistila také všemi dostupnými prostředky bezpečnosti a práva, podmínky pro využívání všech nastolených svobod.⁸⁸ Pachatelé trestných činů přitom nesmějí mít možnost využívat rozdílnosti právních a soudních systémů členských zemí a jejich prozatím omezené formy spolupráce. Přes důležitost těchto myšlenek, které posunuly justiční spolupráci v trestních věcech o krok dále, zůstává pro účely této práce summit v Tampere významný zejména tím, že připravil půdu pro vznik Eurojustu.

Pro úplnost je třeba uvést, že na tento summit navázal v listopadu roku 2004 přijatý program Evropské rady, tzv. Haagský program⁸⁹, který stanovil úkoly a cíle evropské justiční spolupráce na dalších pět let. Mezi tyto úkoly patřilo mimo jiné zkvalitnění práce, v mezidobí vzniklého Eurojustu.⁹⁰

2.3 Pro – eurojust

Summit v Tampere zavázal Radu, aby do konce roku 2001 přijala právní nástroje k vytvoření jednotky pro justiční spolupráci. Aby byl tento požadavek splněn, přijala Rada dne 14. 12. 2000 Rozhodnutí o zřízení Prozatímní jednotky justiční spolupráce⁹¹ (Provisional Judicial Cooperation Unit), tzv. Pro-Eurojust. Za sídlo Pro-Eurojustu byl zvolen Brusel, aby tak mohl být snadněji podporován ze strany institucí EU a mohl využívat jejich administrativy, protože vlastní administrativu, s výjimkou jedné asistentky, mu unie nepřidělila. Jeho činnost byla oficiálně zahájena ke dni 1. 3. 2001.

Rozhodnutí o zřízení Pro-Eurojustu vymezilo cíle Pro-Eurojust následovně: (1) zdokonalovat spolupráci mezi příslušnými národními orgány při vyšetřování a trestním stíhání závažné trestné činnosti, zvláště organizované, která se dotýká dvou či více členských států, (2) ve stejném rámci podporovat a zdokonalovat koordinaci vyšetřování a trestního stíhání,

---

⁸⁸ KMEC, Jiří. *Evropské trestní právo. Mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2006, 126 s.

⁸⁹ závěry předsednictví ze zasedání Evropské rady v Bruselu ve dnech 4. – 5.11.2004, z důvodu návaznosti na výsledky summitu v Tampere někdy označován jako Tampere II

⁹⁰ FENYK, Jaroslav, KLOUČKOVÁ, Světlana. *Mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2005. s. 119.

⁹¹ úř. věst. č. L 342/2-3 z 21.12.2000

(3) poskytovat své odborné znalosti členských států a Radě, bude-li to nutné, za účelem sjednání a přijetí nástroje zřizujícího Eurojust.⁹² Ze samotného znění rozhodnutí je tak patrné, že Pro-Eurojust je pouze dočasnou jednotkou pro období, než bude připraveno přijetí rozhodnutí o zřízení samotného Eurojustu. V případě, že by se čekalo na Eurojust, nebyl by splněn termín summitu v Tampere, který byl stanoven do konce roku 2001. Pro-Eurojust se tak stalo ideálním řešením jak dosáhnout požadavku Evropské rady a zároveň prověřit na této „zkušební verzi“ funkčnost této jednotky před ustavením samotného Eurojustu s možností vyvarovat se případných chyb.

Pro dosažení určených cílů bylo v článku 3 Rozhodnutí o zřízení Pro-Eurojustu uloženo každému u členských států, aby k Pro-Eurojustu přidělil státního zástupce, soudce nebo policejního důstojníka s obdobnými pravomocemi. Každý z celkem 15 členů měl za úkol, aby v rozsahu národních právních úprav členských států, ve spolupráci s kterýmkoliv orgánem příslušným na základě ustanovení přijatých v rámci smluv a v mezích své vlastní pravomoci přispívat k náležité koordinaci a usnadňování a trestním stíhání závažné trestné činnosti, zvláště organizované, která se dotýká dvou a více států.⁹³

Členská základna⁹⁴ Pro-Eurojustu tak byla stanovena bez jakéhokoliv vymezení pravomocí a organizační struktury této jednotky. Bylo proto nezbytné, aby si sami členové vytvořili vlastní způsob organizace. Za tímto cílem rozhodli národní členové a jejich asistenti rozdělit v závislosti na jejich preferencích do pěti týmů. Jednalo se o (1) tým zaměřený na operativní činnost (2) pracovní skupinu připravující Rozhodnutí o založení Eurojustu, (3) tým zaměřený na vztahy k evropským institucím, (4) tým zaměřený na vztahy k orgánům pracující s trestním právem na mezinárodní úrovni, tj. Europol, Interpol apod., (5) tým zaměřený na vztah k nečlenským státům EU, obzvláště ke kandidátským zemím.⁹⁵

I přes absenci právní subjektivity, neupravenou organizační strukturu a kompetence, dokázal Pro-Eurojust v prvním roce své činnosti zpracovat 180 případů a z nich 61 uzavřít.⁹⁶ Tento výsledek byl, vzhledem ke krátkému fungování a omezeným prostředkům, se kterými musel Pro-Eurojust pracovat, považován všeobecně za pozitivní a justiční spolupráce

---

⁹² čl. 2 Rozhodnutí o zřízení prozatímní jednotky justiční spolupráce

⁹³ *Nejvyšší státní zastupitelství České republiky, Eurojust.*

⁹⁴ Zajímavostí je, že se národní členové dohodli na nevyužívání tlumočnických služeb při komunikaci v pracovních skupinách a zvolili si společný jednací jazyk, kterým se stala angličtina. Odpadlo tak tlumočení do všech úředních jazyků Unie, na jehož provedení Pro-Eurojust stejně neměl administrativní základnu. Tento způsob komunikace v anglickém jazyce mezi všemi členy navzájem i navenek převzal následně i Eurojust, ač v rozhodnutí o jeho zřízení bylo v čl. 31 výslovně uvedeno, že na jeho činnost se vztahují úřední jazykové předpisy.

⁹⁵ ZEMAN, Pavel. *Eurojust – evropská jednotka pro justiční spolupráci*. Trestní právo. 2008, č. 2, s. 17.

⁹⁶ ZEMAN, Pavel. *Eurojust – evropská jednotka pro justiční spolupráci*. Trestní právo. 2008, č. 2, s. 16.

v trestních věcech prostřednictvím specializované jednotky se ukázala být perspektivní a do budoucna žádoucí. Přesto bylo třeba práci zefektivnit a vyjasnit organizační strukturu a kompetence jednotlivých národních členů i celé jednotky ve vztahu k jiným orgánům a institucím. To již byl ale úkol pro formující se Eurojust, který v roce 2002 nahradil svého předchůdce.

2.4 Vznik orgánu Eurojust

Výše uvedení kapitoly mapovaly od 70. let minulého století policejní a zejména justiční spolupráci v trestních věcech. Jak se postupem času prohlubovala spolupráce a její formy, objevovala se i myšlenka na samostatný orgán, který by justiční spolupráci členských států Unie zastřešil. Summitem v Tampere dostala tato myšlenka již zcela konkrétní podobu, ovšem k její realizaci bylo zapotřebí nějaký čas, který dočasně vyplnila prozatímní jednotka justiční spolupráce, o níž byla řeč v přechozí kapitola. Ta, ačkoliv dosahovala slušných výsledků, bojovala s nedostatečnou právní úpravou, kterou jí Rada vybavila, nebo lépe řečeno nevybavila. Jak již bylo řečeno výše, tento dočasný projekt se však stal důkazem, že má smysl pracovat na povýšení jednotky bez právní subjektivity na samostatný orgán Unie nadaný pravomocemi a vlastním administrativním aparátem. K tomuto kroku přistoupila Rada posledního únorového dne roku 2002, kdy byl jejím rozhodnutím ustaven Eurojust, jakožto orgán Evropské unie nadaný právní subjektivitou. Stejným rozhodnutím, tedy Rozhodnutím Rady ze dne 28. 8. 2002 o zřízení Evropské jednotky pro soudní spolupráci (Eurojust) za účelem posílení boje proti závažné trestné činnosti⁹⁷, byla ukončena činnost jeho předchůdce, Pro-Eurojustu. Činnost však kontinuálně přešla na nově vzniklý orgán a stávající národní členové pokračovali v Bruselu ve své práci.⁹⁸ Zde setrvali až do prosince roku 2002, kdy byl sídlo Eurojustu přemístěno do nizozemského Haagu, aby byl blíže Europolu a bylo tak snazší organizovat spolupráci mezi těmito klíčovými orgány policejní a justiční spolupráce v trestních věcech. V roce 2003 byl Eurojust přijetím Niceské smlouvy začleněn do unijního institucionálního rámce s cílem povznést kvalitativně (pružností a rychlostí) justiční spolupráci k úrovni spolupráce policejní, a zajistit tak potřebnou rovnováhu při realizaci

---

⁹⁷ úř. věst. L 63/1-13 z 6.3.2002 (rozhodnutí 2002/187/SVV)

⁹⁸ za datum platnosti rozhodnutí byl stanoven den zveřejnění v úředním věstníku EU, tedy dnem 6. 3. 2002 se z členů Pro-Eurojustu formálně stávají členové Eurojustu

shodného cíle obou těchto oblastí na dostatečném právním základě.⁹⁹ K dalšímu posunu došlo s přijetím Lisabonské smlouvy, kde byla výslovně zmíněna možnost Rady, se souhlasem Parlamentu, proměnit Eurojust v Úřad evropského veřejného žalobce. O tom ale podrobněji až v samostatné kapitole v závěru této práce.

V souvislosti s ustavením Eurojustu zbývá ještě zmínit, jakým způsobem členské státy rozhodnutí o založení Eurojustu implementovaly do svých právních řádů. Rozhodnutí není určeno k harmonizaci práva, ale zavazuje členský stát, aby něco konal. V obecné rovině lze říci, že Rozhodnutí o založení Eurojustu zavazuje členské státy vyslat do Eurojustu národního člena a vybavit ho nezbytnými pravomocemi. Implementace v členských státech mohla mít formu (1) přijetí zvláštního zákona o Eurojustu, (2) novelizace stávajících zákonů, (3) přijetí podzákonné úpravy nebo (4) praktického opatření bez přijetí právní úpravy, popřípadě bylo možné výše uvedené postupy kombinovat. Způsob zvolený členskými státy se samozřejmě lišil, zatímco například Rakousko a Slovensko přijalo zvláštní zákon o Eurojustu, Česká republika zvolila cestu úpravy v podzákonném právním předpisu¹⁰⁰ a novelizace stávajícího zákona, trestního řádu.¹⁰¹

Rozhodnutím rady z roku 2002 tak po letech úsilí vznikl konečně orgán justiční spolupráce, který je schopen a hlavně oprávněn plnit cíle stanovené již s vytvořením prostoru svobody, bezpečnosti a práva. Následující kapitoly se budou podrobně zabývat cíli, účelem, pravomocemi, působností a vnitřním členěním Eurojustu a v neposlední řadě činností, úkoly a vztahy této organizace s dalšími subjekty působící v rovině justiční spolupráce.

Rozhodnutí o zřízení Eurojustu bylo dvakrát revidováno a to nejprve v roce 2003 Rozhodnutím Rady¹⁰² ze dne 18.6.2003 pozměňující Rozhodnutí o zřízení Eurojustu a následně významnějším způsobem v roce 2008 Rozhodnutím Rady¹⁰³ ze dne 16.12.2008 o posílení Eurojustu a o změně rozhodnutí z roku 2002. Následující text bude vycházet, není-li uvedeno jinak, z konsolidovaného znění Rozhodnutí o Eurojustu¹⁰⁴ zahrnujícího veškeré doposud provedené úpravy původního zřizovacího dokumentu.

---

⁹⁹ PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva prizmatem Lisabonské smlouvy*, 2. vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2010. S. 300.

¹⁰⁰ Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce, kterým se upravuje postup státních zástupců při výkonu působnosti státního zastupitelství v oblasti právního styku s cizinou v trestních věcech 1/2005 (ZA) ze dne 26.1.2005, v roce 2011 nahrazen Pokynem obecné povahy nejvyššího státního zástupce o mezinárodní justiční spolupráci v trestních věcech 1/2011 (ZA) ze dne 21.2.2011

¹⁰¹ ZEMAN, Pavel. *Eurojust – evropská jednotka pro justiční spolupráci*. Trestní právo. 2008, č. 2, s. 17.

¹⁰² Rozhodnutí Rady 2003/659/SVV ze dne 18.6.2003 pozměňující rozhodnutí 2002/187/SVV

¹⁰³ Rozhodnutí Rady 2009/426/SVV ze dne 16. prosince 2008 o posílení Eurojustu a o změně rozhodnutí 2002/187/SVV

¹⁰⁴ Konsolidovaná verze Rozhodnutí Rady o Eurojustu 5347/3/09 REV 3 dostupné z:

<<http://eurojust.europa.eu/doclibrary/Eurojust-framework/ej-legal-framework/Pages/ej-decision.aspx>>

3 Eurojust – pojem, účel, cíle

Evropská jednotka pro justiční spolupráci (The European Union's Judicial Cooperation Unit) neboli zkráceně Eurojust vznikla jako orgán nebo též instituce¹⁰⁵ Evropské unie nadaný právní subjektivitou, aby podporoval a zdokonaloval koordinaci při vyšetřování a trestním stíhání mezi příslušnými soudními orgány v členských státech EU, jenž se zabývají závažným přeshraničním a organizovaným zločinem. K pojmu Eurojust ještě Rozhodnutí o jeho vzniku v odst. 4 původního znění z roku 2002 dodává, že Eurojust je instituce financovaná ze souhrnného rozpočtu Evropské unie, kromě platů a požitků národních členů a asistentů, které hradí členský stát jejich původu.

Účelem ustavení Eurojustu byla nutnost učinit zásadní krok vpřed na poli justiční spolupráce členských států. Jeho přínos byl spatřován v nové dimenzi soudní spolupráce, která spočívá v její koordinaci a podpoře ve spojení s vyšetřováním a trestním stíháním závažné přeshraniční a organizované trestné činnosti za účasti dvou a více členských států Unie nebo členského státu a Evropské komise v případech ve spojení s trestnou činností proti finančním zájmům Společenství nebo členského státu a třetí země podle dohody, kterou schválila Rada EU.¹⁰⁶

Samotné rozhodnutí v původní verzi pak ve svém úvodu jako základní účel založení Eurojustu uvádí nutnost dalšího zdokonalení soudní spolupráce mezi členskými státy, zejména při boji proti formám závažné trestné činnosti páchané často nadnárodními skupinami.¹⁰⁷ K účinnému zlepšení stávající soudní spolupráci je vyžadováno neprodlené přijetí strukturálních opatření k usnadnění vyšetřování a stíhání na území více než jednoho členského státu za plného respektování základních práv a svobod.¹⁰⁸ Účelem založení Eurojustu je i splnění závazku summitu v Tampere z roku 1999, kde Evropská rada rozhodla o zřízení této jednotky.¹⁰⁹ Tato měla být dle závěrů summitu zřízena do konce roku 2001. Jak bylo popsáno dříve, pro splnění této lhůty, fungovala nejprve od března 2001 dočasná jednotka nazvaná Pro-Eurojust.

Rozhodnutí o zřízení Eurojustu stanovilo v článku 3 za základní cíle evropské jednotky pro justiční spolupráci (1) podporovat a zdokonalovat koordinaci příslušných orgánů

---

¹⁰⁵ čl. 1 rozhodnutí o zřízení Eurojustu

¹⁰⁶ PIKNA, Bohumil. *Moderní nástroje evropského práva v oblasti policejní a justiční spolupráce*. Trestní právo. 2004, č. 9, s. 4

¹⁰⁷ odst. 1 Rozhodnutí o Eurojustu v původním znění z roku 2002

¹⁰⁸ odst. 2 Rozhodnutí o Eurojustu v původním znění z roku 2002

¹⁰⁹ odst. 3 Rozhodnutí o Eurojustu v původním znění z roku 2002

členských států při vyšetřování a stíhání vedeném v těchto členských státech s ohledem na všechny žádosti příslušných orgánů členského státu a na všechny informace poskytnuté jakoukoli institucí, která je příslušná podle předpisů přijatých v rámci Smluv, (2) zdokonalovat spolupráci příslušných orgánů členských států, zejména usnadňovat vyřizování žádostí a rozhodnutí o justiční spolupráci včetně těch, jež se týkají nástrojů uvádějících v účinek zásadu vzájemného uznávání a (3) jinak podporovat příslušné orgány členských států za účelem zvyšování účinnosti jejich činnosti při vyšetřování a stíhání. Tyto cíle jsou primárně vytyčeny pro vyšetřování a stíhání trestné činnosti týkající se dvou a více členských států. Na žádost členského státu však může Eurojust pomáhat i při vyšetřování a stíhání týkající se jen tohoto jednoho členského státu a třetí země za podmínky existence dohody o spolupráci s touto zemí. Třetí variantou, kdy se členský stát nebo Komise mohou obrátit na Eurojust je situace, kdy se trestná činnost týká tohoto členského státu a Společenství.

Hovoříme-li o spolupráci s nečlenskými zeměmi, je na místě zmínit vztah Eurojustu a USA. Vzhledem k teroristickým útokům z 11. září 2001 byly nejprve nastoleny přímé kontakty mise USA při Evropské unii v Bruselu. Za účelem prohloubení spolupráce byl ze strany USA jmenován styčný pracovník justice (liaison magistrate) pro kontakt s Eurojustem.¹¹⁰ Význam a činnost Eurojustu tak přesáhl hranice evropského kontinentu. Mimo Spojené státy americké byla postupně navázána spolupráce s dalšími 23¹¹¹ nečlenskými státy. Eurojust v nich zavedl takzvaná kontaktní místa. Jejich prostřednictvím je tak možné bojovat s organizovanou trestnou činností v rámci celého světa, což zejména v oblasti terorismu, který je jen málokdy omezen výhradně na evropský prostor, představuje zásadní význam pro jeho úspěšné potírání. Proto se Eurojust snaží o rozšíření počtu svých kontaktních míst, posledním přírůstkem se zatím stala Korea.¹¹²

---

¹¹⁰ PIKNA, Bohumil *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu (oblast policejní a justiční spolupráce)*. 4. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2007, s. 340.

¹¹¹ Kromě již zmíněných USA se jedná o Albánii, Argentinu, Bosnu a Hercegovinu, Kanadu, Egypt, Bývalou jugoslávskou republiku Makedonii, Island, Chorvatsko, Izrael, Japonsko, Koreu, Lichtenštejnsko, Moldavsko, Mongolsko, Černou Horu, Norsko, Ruskou federaci, Srbsko, Singapur, Švýcarsko, Thajsko, Turecko a Ukrajinu.

¹¹² About Eurojust: Mission and Tasks, dostupné z <<http://eurojust.europa.eu/about/background/Pages/mission-tasks.aspx>>

4 Eurojust – pravomoci, působnost, organizace

Tato kapitola má pojednat o pravomocích, kterými je Eurojust nadán, o oblastech, ve kterých vykonává svoji působnost a o samotné organizační struktuře a členech Eurojustu, kteří personálně tyto pravomoci a působnost Eurojustu vykonávají. Abychom byli schopni plnohodnotně popsat pravomoci, je třeba začít tak trochu od konce a nejprve alespoň lehce načrtnout organizační strukturu Eurojustu, aby se bylo při vyčlenění pravomocí o co opřít.

Organizační strukturu Eurojustu stanovil dokument s názvem Procesní pravidla Eurojustu¹¹³ přijatý dne 22. 11. 2002. Takto zakotvenou strukturu tvoří 7 složek, jmenovitě (1) národní členové, (2) národní korespondenti (zpravodajové), (3) kolegium, (4) prezident (předseda) a dva viceprezidenti (místopředsedové), (5) sekretariát v čele s administrativním ředitelem, (6) úředník pro ochranu osobních údajů a konečně (7) společný kontrolní orgán. Pro vyčlenění pravomocí jsou klíčoví zejména národní členové a kolegium. Na zbylé složky organizační struktury Eurojustu, i podrobněji k těmto dvěma, přijde řada dále v této kapitole.

4.1 Pravomoci Eurojustu

Máme-li nyní hovořit o pravomoci Eurojustu, je vhodné si připomenout, že trestní právo je tradičně vnímáno jako jeden z atributů státní suverenity. Proto každý členský stát jen velmi neochotně připouští možnost sdílení výkonu trestní pravomoci s jinými státy. Na druhou stranu si členské státy uvědomují nutnost efektivnější spolupráce právě na poli trestních věcí rámci Evropské unie. Právě z ohniska střetů těchto protichůdných tendencí vyrůstá jedinečná koncepce Eurojustu jako instituce, pokoušející se smířit suverénní výkon trestních pravomocí s efektivním bojem proti trestné činnosti v rámci prostoru svobody, bezpečnosti a práva.¹¹⁴

Z tohoto kompromisu mezi zachováním suverenity a zefektivněním trestní spolupráce, vychází tzv. dvojediná povaha Eurojustu, tedy kompromisní rozčlenění pravomocí, které vykonává Eurojust prostřednictvím národních členů a které prostřednictvím Kolegia. Pravomoci, které jsou vykonávány prostřednictvím národních členů, upravuje článek 6 Rozhodnutí o zřízení Eurojustu. Podle něj může národní člen Eurojustu požádat příslušné orgány členských států s uvedením odůvodnění, aby (1) zahájili vyšetřování nebo stíhání

¹¹³ Rules of Procedure of Eurojust (2002/C 286/01)

¹¹⁴ TOMÁŠEK, M. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde Praha, a.s., 2009, s. 376.

určitých činů, (2) souhlasili s tím, že jeden je lépe schopen provádět vyšetřování nebo stíhání určitých činů, (3) koordinovaly příslušné orgány dotčených členských států, (4) sestavily společný vyšetřovací tým na základě příslušných mechanismů spolupráce, (5) poskytli Eurojustu informace, které jsou nezbytné k plnění jeho úkolů, (6) přijaly zvláštní vyšetřovací postupy a (7) přijaly jakákoliv jiná opatření, která jsou odůvodněná pro vyšetřování nebo stíhání. Dále má Eurojust prostřednictvím národních členů zajistit vzájemnou informovat příslušných orgánů navzájem, koordinovat trestní řízení v mezinárodní a vnitrostátní rovině, spolupracovat s Evropskou justiční sítí¹¹⁵, pomáhat se souhlasem Kolegia při vyšetřování pouze v jednom členském státě.¹¹⁶

Národním členem může být státní zástupce, soudce nebo policista s rovnocennými pravomocemi. Každý členský stát má v Eurojustu jednoho zástupce, kterému může pomáhat další osoba a v případě nutnosti se souhlasem Kolegia i více osob, z nichž jeden může národního člena zastoupit.¹¹⁷ O kritériích pro jmenování národního člena a jeho zástupce, o tom z jakého vnitrostátního orgánu bude pocházet, vlastní jmenování a rozhodnutí o pravomocích, kterými bude národní člen disponovat, vyjma minimálně stanovených pravomocí, rozhoduje členský stát. Členský stát rovněž zajistí, aby měl národní člen své stálé pracoviště v sídle Eurojustu v Haagu. Byla-li výše zmíněna tzv. dvojjedinnost Eurojustu, hovoříme v kontextu s touto rozsáhlou participací národních států na tvorbě členské základy Eurojustu, o jeho národním rysu, který je odrazem požadovaného zachování suverenity členských států. Z toho pramení i postavení národních členů, kteří jsou vzhledem k provázanosti s vnitrostátními orgány a vzhledem k financování z vnitrostátních rozpočtů, předurčení zejména k prosazování národních zájmů a zájmů, které sdílí jejich domovský stát.¹¹⁸

Naproti tomu Kolegium, jakožto kolektivní orgán skládající se ze všech národních členů, představuje unijní rys Eurojustu. Jednotliví členové zde hlasují většinovým hlasováním a jejich rozhodnutí tak již nepředstavuje zájmy jednotlivých států, ale obecný zájem většiny členských států a potažmo Unie. Pravomoci Eurojustu, jedná-li jako Kolegium upravuje článek 7 Rozhodnutí o zřízení Eurojustu. Tyto pravomoci jsou prakticky, až na výjimky, shodné s pravomocemi, které vykonávají národní členové, jedná-li Eurojust jejich prostřednictvím. Z toho důvodu, se spíše než samotným výčtem pravomocí Kolegia, budeme zabývat odlišnostmi, které Rozhodnutí o Eurojustu mezi jednotlivými způsoby výkonu

¹¹⁵ blíže o Evropské justiční síti a jejím vztahu k Europolu pojednává kapitola 5.2.1

¹¹⁶ ZEMAN, Pavel. *Eurojust – evropská jednotka pro justiční spolupráci*. Trestní právo. 2008, č. 2, s. 18.

¹¹⁷ 4l. 2 Rozhodnutí o zřízení Eurojustu

¹¹⁸ TOMÁŠEK, M. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde Praha, a.s., 2009, s. 377.

pravomocí stanovil. „Diferenciace pravomocí Eurojustu, jednajícího prostřednictvím národních členů, oproti pravomocem Eurojustu, jednajícího prostřednictvím Kolegia, spočívá v tom, že výlučně jedná-li prostřednictvím národních členů, je Eurojust oprávněn pomáhat při vyšetřování a stíhání týkajícího se příslušných orgánů pouze jednoho členského státu a předávat žádosti o právní pomoc za stanovených podmínek. Oproti tomu pouze jedná-li jako Kolegium, je Eurojust oprávněn pomáhat Europolu, zejména poskytovat mu stanoviska na základě jím provedených analýz a v určitých případech může též zajišťovat logistickou podporu. Posledně uvedená pravomoc je přitom velmi významná, když mimo jiné zahrnuje jeden z nejdůležitějších úkolů Eurojustu, kterým je organizace koordinačních schůzek.“¹¹⁹

V rámci tohoto pojednání o pravomocích národních členů a kolegia zbývá dodat, že ve světle článku 5 Rozhodnutí o Eurojustu je Eurojust povinen jasně stanovit, zda jedná prostřednictvím národních členů nebo jako Kolegium, přičemž jednání na úrovni národních členů je běžnější, obecnější způsob. Jako Kolegium jedná Eurojust jen v odůvodněných případech¹²⁰.

Změna rozhodnutí z roku 2008 zavádí nový článek 5a, který se zabývá stálou koordinací Eurojustu a vyžaduje, aby každý stát zřídil kontaktní místo a vyhradil zástupce pro stálou koordinaci, který je v naléhavých případech schopen konat nepřetržitě. Tímto zástupce může být jak národní člen, tak jeho asistent či zástupce.

4.2 Působnost Eurojustu

Máme-li nyní hovořit o působnosti Europolu, je pro nás klíčový článek 4 Rozhodnutí o Eurojustu, který stanoví, že do obecné působnosti Eurojustu spadají (1) formy trestné činnosti a trestné činy, pro které je Europol vždy příslušný¹²¹ a (2) ostatní přestupky páchané ve

---

¹¹⁹ TOMÁŠEK, M. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde Praha, a.s., 2009, s. 380.

¹²⁰ 4l. 5 odst. 1 písm. b)

jako kolegium v souladu s článkem 7 plní Eurojust své úkoly v případě, že

i) o to požádá jeden nebo více národních členů dotčených věcí, kterou se Eurojust zabývá, nebo;

ii) se jedná o vyšetřování nebo stíhání, které má dopad na úrovni Unie nebo které by mohlo mít dopad na jiné než přímo zúčastněné členské státy, nebo;

iii) se jedná o obecnou otázku ohledně plnění cílů Eurojustu nebo

iv) je tak stanoveno na jiném místě tohoto rozhodnutí.

¹²¹ Spadají sem tyto trestné činy: terorismus, nedovolený obchod s drogami, jiné závažné formy mezinárodní trestné činnosti, kde jsou konkrétní známky, že jde o zločinné spolčení, obchod s jadernými a radioaktivními látkami, převaděčství, obchodování s lidmi, obchodování s odcizenými motorovými vozidly, praní peněz spojené s těmito formami trestné činnosti nebo

jejich zvláštními projevy a s nimi související trestné činy — trestné činy, jimiž se mají obstarat prostředky k spáchání trestných činů spadajících do působnosti Europolu, trestné činy spáchané proto, aby usnadnily nebo

spojení s formami trestné činnosti a přestupky uvedenými v předchozím bodě. Působnost Eurojustu pak dále rozšiřuje odstavec 2 tohoto článku, který umožňuje Eurojustu na žádost členského státu doplňkově pomáhat i při vyšetřování a stíhání forem trestné činnosti shora neuvedené za předpokladu, že je v souladu s cíli a zájmy Eurojustu.

Poměrně široce vymezená působnost Eurojustu, stanovená výslovně stanoveným výčtem trestných činů v odstavci 1, se tak ještě rozšiřuje ustanovením odstavce 2 a v podstatě na jakékoliv trestné činy za předpokladu, že tato činnost bude v souladu s cíli samotného Eurojustu. Eurojust má tak působnost vymezenou velmi široce, ovšem naráží, jak již bylo zmíněno, na limity svých pravomocí. Jeho kompetence jsou totiž, jako kompetence koordinační jednotky, založeny na asistenci národním orgánům spadajícím do vnitrostátního soudního systému členských zemí a na spolupráci s nimi, ale nikdy je nemohou nahradit nebo převážit. Eurojust je tak na poli, kde vykonává svoji působnost, koncipován jako prostředník mezi činností jednotlivých národních států a poskytovatel účinnější a hlouběji koordinované spolupráce na základě platných právních nástrojů mezi členskými státy.¹²²

4.3 Organizace Eurojustu

Organizační struktura byla zachycena již v samotném úvodu této kapitoly. Proto se v této subkapitole zaměříme již podrobněji na jednotlivé složky, které organizační strukturu Eurojustu tvoří.

4.3.1 Národní členové

Jak již bylo zmíněno, národním členem Eurojustu může být státní zástupce, nebo též prokurátor se zemí, kde jsou tyto orgány činné v trestním řízení takto označování, a dále vyšetřovací soudce mající kompetence v přípravném řízení nebo policejní důstojník s rovnocennými pravomocemi. Kterou z těchto variant národní stát zvolí, závisí na vnitrostátní úpravě trestního práva nebo na vůli členského státu. Osoba, která je domovským státem vyslána jako zástupce národního člena v Eurojustu, by měla být osobu znalou nejen vnitrostátního práva, ale i osobou orientující se v problematice justiční spolupráce v trestních

---

dokonalý trestné činy spadající do působnosti Europolu nebo trestné činy, jimiž má být zajištěno, aby trestné činy spadající do působnosti Europolu zůstaly nepotrestány

¹²² BLEKXTOON, Rob (eds.) *Handbook on the European Arrest Warrant*. Volume 1. Hague: T.M.C.Asser Press, 2005, z. 64-65.

věcech jak na mezinárodním, tak i evropském poli. Zároveň se musí jednat o osobu dostatečně jazykově vybavenou a to zejména v anglickém jazyce, protože jak jsme již uvedli dříve, národní členové se dohodli nevyužívat překladatelských služeb do jednotlivých národních jazyků v rámci své činnosti, ale naopak si zvolili jednotný jednací jazyk, kterým je angličtina. Za vhodnou se považuje i znalost dalšího úředního jazyka evropské unie, to však není nezbytnou podmínkou. Samotný výběr národního člena je pak plně v kompetenci členského státu, ovšem vybraný zástupce musí být nadán potřebnými pravomocemi na poli vnitrostátních orgánů. Většina národních členů má totiž zachováno své vnitrostátní postavení a z něj vyplývající pravomoci. Sám Eurojust, již z právního základu tohoto orgánu, nemůže propůjčovat národním členům pravomoci vůči národním orgánům, které mu samy členské státy nesvěřily. Pokud tedy chceme zajistit efektivní fungování a plnění úkolů Eurojustu, které jsou vykonávány prostřednictvím národních členů, je nezbytné, aby dostatečnými pravomocemi byl vybaven národní člen již svým domovským státem. Je nanejvýš vhodné, aby národní člen měl nejen možnost komunikovat přímo s příslušnými orgány, ale měl i pravomoc vydávat pokyny v konkrétních věcech a disponoval nástroji pro případné odmítnutí splnění pokynu.¹²³

Ze samotného Rozhodnutí o zřízení Eurojustu¹²⁴ se tedy dají vyvodit dvě základní pravomoci, kterými musí být národní člen vybaven od vysílajícího státu. Národní člen musí mít přístup k informacím obsaženým v následujících rejstřících alespoň v rozsahu, jakým je dán na národní úrovni státnímu zástupci, soudci nebo policistovi. Jedná se o rejstřík trestů, rejstřík zatčených osob, vyšetřovací rejstřík, rejstřík DNA a případně další rejstříky obsahující nezbytné informace pro plnění jeho úkolů. Zároveň musí mít možnost obracet se přímo na příslušné orgány svého státu, mít tedy zajištěn přímý kontakt se všemi justičními orgány v domovské zemi. Tyto dvě základní pravomoci je třeba chápat jako minimální, pro efektivnější fungování je žádoucí udělení širších pravomocí ze strany členského státu. V Rozhodnutí o Eurojustu stanovené minimalistické zakotvení požadavků na udělené pravomoci národních členů ze strany členského státu podtrhuje národní rys Eurojustu, jak byl popsán výše.

Oproti původnímu znění Rozhodnutí o Eurojustu, přineslo Rozhodnutí o jeho posílení v roce 2008 změnu ve způsobu určení funkčního období národního člena. Před touto změnou podléhal národní člen i jeho asistent vnitrostátnímu právu svého státu i ve věcech délky funkčního období a případného odvolání. Co se délky funkčního období týkalo, ta byla u

---

¹²³ ZEMAN, Pavel. *Eurojust – evropská jednotka pro justiční spolupráci*. Trestní právo. 2008, č. 2, s. 18.

¹²⁴ čl. 9, odst. 3, 4

jednotlivých členských států různá a nejčastěji se pohybovala v rozmezí dvou (v případě Rakouska, které je v tomto krátkém funkční období spíše výjimkou) až pěti let. Existoval i případ časově neohrazeného funkčního období a to v případě Irska. Existovalo pouze doporučení, že by bylo vhodné sladit funkční období národního člena s funkčními obdobími dalších zástupců členských států v bruselských strukturách a to vzhledem k nutnosti navázat potřebné kontakty jak na domácí půdě, tak hlavně na poli ostatních orgánů a institucí Evropské unie, se kterými každý národní člen či jeho asistent musí bezpodmínečně komunikovat.¹²⁵ Nově stanoví článek 9 Rozhodnutí, že funkční období národního člena je nejméně čtyřleté, národní člen může být jmenován na další funkční období a nemůže být před koncem funkčního období odvolán bez uvědomění Rady a uvedení důvodu.

K postavení asistenta národního člena zbývá poznamenat, že Rozhodnutí o Eurojustu nevyklučuje, aby měl národní člen asistentů více (zejména vzhledem k velikosti členské země a rozsahu pravomocí a úkolů), musí však požádat o schválení Kolegium Eurojustu.

Národním členem Eurojustu za Českou republiku je v současné době Lukáš Starý, který před svým přiřazením k Eurojustu působil jako státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Karviné. Do funkce nastoupil k 1. 2. 2011 a jeho funkční období trvá do konce ledna roku 2014. Lukáš Starý ve funkci nahradil Pavla Zemana, který se stal nejvyšším státním zástupcem. Zástupkyní Lukáše Starého je v současnosti Anna Richterová.¹²⁶ Z tříletého funkčního období, které je v rozporu s novým zněním článku 9, plyne existence přechodného období, které umožňuje po určitou dobu vycházet z předchozího znění rozhodnutí. Toto období mělo skončit nejpozději dne 4. 6. 2011, proto se zdá, že jmenování Lukáše Starého v lednu roku 2011 na tříleté funkční období proběhlo ještě na základě staré úpravy.

4.3.2 Národní korespondent (zpravodaj)¹²⁷

Dosazení jednoho či více národních korespondentů umožňoval článek 12 původního Rozhodnutí o Eurojustu, který ale zároveň mlčel o náplni jejich práce. Bylo pouze stanoveno, že pracovištěm tohoto národního korespondenta je v členském státě, který jej jmenoval a že

---

¹²⁵ ZEMAN, Pavel. *Eurojust – evropská jednotka pro justiční spolupráci*. Trestní právo. 2008, č. 3, s. 14-15.

¹²⁶ EUROSKOP: *Pospíšil jmenoval nového českého zástupce v Eurojustu*. Dostupné z <<http://www.euroskop.cz/8952/18146/clanek/pospissil-jmenoval-noveho-ceskeho-zastupce-v-eurojustu/>>

¹²⁷ Zatímco v českém překladu Rozhodnutí o Eurojustu je anglický výraz původního znění „national corespondent“ překládán jako zpravodaj, jako vhodnější a významově přesnější se jeví alternativní překlad tohoto pojmu jako národní korespondent. Oba pojmy jsou však zaměnitelné a jejich význam je shodný, v textu práce bude užito pojmu národní korespondent.

jeho vztah k příslušným orgánům členských států se řídí vnitrostátním právem. Dále pak bylo stanoveno, že jmenování národního korespondenta pro otázky terorismu, má vysokou prioritu. Z tohoto lze dovodit, že národní korespondent se bude zabývat zejména problematikou terorismu a měl by mít celorepublikový, evropský i celosvětový přehled o terorismu a aktuálních teroristických hrozbách. Lze rovněž dovodit i jmenování dalšího korespondenta pro otázky obdobného významu v rámci jiné specifické trestné činnosti. Ať již v otázkách terorismu či jiné trestné činnosti, je základním úkolem národního korespondenta snazší a rychlejší výměna informací s národním členem v dané konkrétní oblasti. Zejména v otázkách terorismu má časové hledisko, rychlost komunikace a schopnost včasné reakce, zásadní význam. V tomto ohledu pak také tkví význam národního korespondenta pro orgán Eurojust i pro celkovou justiční spolupráci v trestních věcech.

Rozhodnutím o posílení Eurojustu byl článek 12 kompletně nahrazen článkem novým, který zavádí tzv. národní koordinační systém Eurojustu. Jeho funkce a úloha je však v podstatě totožná. Hned v odstavci 1 je totiž členskému státu uložena povinnost jmenovat jednoho nebo více národních zpravodajů. Nově měl být nejpozději do 4. 6. 2011 zřízen národní koordinační systém, který má zajistit koordinaci práce národních zpravodajů, národního zpravodaje pro otázky terorismu, národního zpravodaje pro Evropskou soudní síť a národních členů nebo kontaktních míst pro společné vyšetřovací týmy. V tomto lze spatřovat upřesnění předchozího nejasného vymezení národních korespondentů. Stejně tak v úkolech došlo ke zpřesnění, když původní znění rozhodnutí o náplni práce korespondentů mlčelo a v novém znění článku 12 je tato činnost již jasně vymezena. Koordinační systém má být zejména nápomocen plnění úkolů Eurojustu tím, že zajišťuje předávání a poskytování informací, je nápomocen národnímu členovi, pomáhá určovat, zda je v daném případě kompetentní Eurojust nebo Evropská soudní síť a udržuje vztahy s národní jednotkou Europolu, čímž dochází k prohloubení spolupráce těchto dvou orgánů na národní úrovni.

4.3.3 Kolegium

Kolegium je vrcholným orgánem Eurojustu složený ze všech národních členů z jednotlivých členských států. Ve vztahu mezi jednotlivými členy Kolegia je vycházeno ze zásady rovnosti a každý z národních členů má tak při hlasování jeden hlas. V současné době tvoří Kolegium 27 národních členů, kteří rozhodují buď (1) jednomyslně (v případě schvalování změn jednacího řádu Eurojustu), (2) kvalifikovanou dvoutřetinovou většinou (v

případech, kdy je rozhodnutí nutné následně předložit ke schválení Radě EU) nebo v ostatních případech (3) prostou většinou. Kolegium je usnášeníschopné při účasti nejméně dvou třetin jeho členů, v současné době činí tuto dvoutřetinovou hranici 18 národních členů.

Kolegium se na základě jednacího řádu schází nejméně jedenkrát týdně, ovšem ustálila se praxe, kdy se kolegium schází dvakrát týdně a to vždy v úterý a ve čtvrtek. Nadto může národní člen iniciovat svolání i mimořádného zasedání Kolegia. Na těchto zasedáních jsou registrovány jednotlivé případy, přidělovány jednotlivým pracovním skupinám a velkou část jednání Kolegia zaměstnávají i administrativní otázky a dalšímu vývoji Eurojustu.¹²⁸

Práci Kolegia doplňují z časových důvodů další menší jednotky, které sdružují národní členy Eurojustu. Před rozšířením v roce 2004 existovalo pět tzv. výborů¹²⁹. Tyto byly po přijetí nových členů Unie nahrazeny 21 pracovními skupinami, kdy jeden národní člen byl členem několika pracovních skupin. Tato organizační struktura se po roce fungování ukázala jako neefektivní a počet pracovních skupin by proto zredukován na čtrnáct. Národním členům jsou při práci v pracovních skupinách nápomocni další zaměstnanci Eurojustu.

V prosinci roku 2009 schválil Eurojust vytvoření nové patnácté pracovní skupiny. Tato skupina, nesoucí název Pracovní skupina o budoucím vývoji Eurojustu, vznikla na podkladě změn, které přinesla Lisabonská smlouva a jejím cílem je zvážit možnou proměnu Eurojustu v Úřad evropského veřejného žalobce.¹³⁰ O této skupině, jejich aktivitách a závěrech bude pojednáno v následujících kapitolách, které se problematikou postupu podle článku 86 Smlouvy o fungování EU (transformace Eurojustu) zabývají. Národním členům jsou při práci v pracovních skupinách nápomocni další zaměstnanci Eurojustu.

4.3.4 Prezident a viceprezidenti

Kolegiu předsedá prezident a dva viceprezidenti, kteří také připravují program pro jednání každého setkání Kolegia. Prezidenta a viceprezidenty si ze svého středu volí národní členové tajným hlasováním na tříleté funkční období s možností znovuzvolení na jedno další období. Aby byl prezident a viceprezidenti zvoleni, musejí získat alespoň dvě třetiny hlasů všech členů Kolegia. V případě, že takto není prezident či viceprezident zvolen, postupují do druhého kola dva kandidáti s nejvyšším počtem hlasů. Pokud ani ve druhé kole nedosáhne

¹²⁸ ZEMAN, Pavel. *Eurojust – evropská jednotka pro justiční spolupráci*. Trestní právo. 2008, č. 3, s. 15.

¹²⁹ Výbor pro studium případů, výbor pro strategii, výbor pro spojení, hodnotící výbor a skupina pro administrativní záležitosti – viz PIKNA, Bohumil. *Moderní nástroje evropského práva v oblasti policejní a justiční spolupráce*. Trestní právo. 2004, č. 9, s. 5.

¹³⁰ Výroční zpráva Eurojustu pro rok 2010, s. 61.

žádný z nich potřebné dvě třetiny hlasů, postačí ve třetím kole ke zvolení již prostá většina hlasů. Kdyby ani po třetím kole nebyl nikdo zvolen, protože by oba kandidáti získali stejný počet hlasů, což v současné době vzhledem k lichému počtu národních členů není možné, je považován za zvoleného ten národní člen, který svoji funkci zastává nejdelší dobu. Takto je volba prezidenta a viceprezidentů upravena v článku 3 Jednacího řádu Eurojustu. Jak již bylo výše zmíněno, prezident ani viceprezidenti nemají žádná privilegia ani privilegované postavení vůči ostatním národním členům, jejich hlas má stejnou váhu jak hlas ostatních členů.

Úloha prezidenta je tak pouze reprezentační a koordinační, kdy připravuje, svolává a vede zasedání Kolegia. Prezident nebo viceprezident dále podepisuje přijatá rozhodnutí, dohlíží nad prací administrativního ředitele a podává Radě každoroční zprávu o činnosti Eurojustu.¹³¹

Od posledních voleb v únoru roku 2010 je prezidentem národní člen Eurojustu ze Spojeného království, Alled Williams. Viceprezidenty byli zvoleni národní členové Belgie a Estonska, Michèle Coninx and Raivo Sepp.

4.3.5 Administrativní aparát

Jako každý orgán Evropské unie, i Eurojust vyžaduje administrativní zabezpečení. K tomu slouží administrativní aparát, v jehož čele stojí administrativní ředitel. Oproti Pro-Eurojustu, který neměl žádnou vlastní administrativu, a k dispozici mu byla pouze jedna sekretářka přidělená Radou, si Eurojust v rámci administrativního zázemí neporovnatelně polepšil.

Na rozdíl od národních členů, kteří jsou subjekty svého národního práva, podléhají administrativní pracovníci, jakožto zaměstnanci Unie, pracovním předpisům EU. Zaměstnavatelem je jim samotný Eurojust a z jeho rozpočtu jsou vypláceny administrativním pracovníkům mzdy. Za činnost administrativy nese odpovědnost Kolegium.

Administrativní ředitel je jmenován do své funkce na základě rozhodnutí Kolegia na funkční období pěti let, přičemž může být jmenován opakovaně. Odvolat jej může dvou třetinová většina Kolegia. Administrativní ředitel je pod dohledem prezidenta Kolegia odpovědný za každodenní administrativní chod Eurojustu, řízení zaměstnanců a plnění rozpočtu. Administrativní aparát Eurojustu je dále členěn na oddělení nebo též jednotky, které

---

¹³¹ ZEMAN, Pavel. *Eurojust – evropská jednotka pro justiční spolupráci*. Trestní právo. 2008, č. 3, s. 16.

jsou podřízeny administrativnímu řediteli a jejich vedoucí se s ředitelem a zástupci Kolegia scházejí na pravidelných poradách. Aktuálně je administrativa Eurojustu členěna do devíti oddělení, jejichž název je odvozen od agendy, kterou mají na starost. Jsou to (1) Oddělení rozpočtu, financí a veřejných zakázek, (2) Oddělení analyzování případů, (3) Oddělení lidských zdrojů, (4) Oddělení informatiky, (5) Právní oddělení, (6) Oddělení služeb, (7) Sekretariát Evropské justiční sítě, (8) Sekretariát sítě proti genocidě a (9) Sekretariát sítě společných vyšetřovacích týmů.¹³² Z tohoto členění plyne, že administrativa Eurojustu zajišťuje i chod dalších seskupení v rámci spolupráce v trestních věcech, zejména pak Evropské justiční sítě.

Administrativním ředitelem je v současné době Němec Klaus Rackwitz, do funkce byl jmenován 1. 10. 2011. Řídí tak administrativní aparát čítající přes 80 zaměstnanců.

4.3.6 Společný kontrolní orgán a úředník pro ochranu osobních údajů

Pro splnění svých úkolů Eurojust zpracovává obrovské množství informací často osobní povahy, týkající se podezřelých osob, odsouzených, svědků a obětí trestné činnosti. S těmito citlivými údaji je třeba pracovat v souladu s právními předpisy na ochranu osobních údajů a je proto třeba, aby bylo dodržování těchto předpisů kontrolováno. K tomu existují v organizační struktuře Eurojustu dvě jednotky – společný kontrolní orgán a úředník pro ochranu osobních údajů. První jmenovaný je nezávislým dozorčím orgánem založeným článkem 23 Rozhodnutí o zřízení Eurojustu, který kolektivně monitoruje aktivity Eurojustu týkající se zpracování osobních údajů a zajišťuje jejich výkon v souladu s Rozhodnutím o zřízení Eurojustu. Členové Společného kontrolního orgánu jsou soudci nebo osoby se stejnou úrovní nezávislosti (v praxi komisaři ochrany osobních údajů), a proto mají nenahraditelné zkušenosti jak v oblasti ochrany osobních údajů, tak v oblasti soudní spolupráce.¹³³ Z každého členského státu je do kontrolního orgánu delegován jeden zástupce. Pro vykonávání těchto úkolů má Společný kontrolní orgán plný přístup ke všem souborům, ve kterých se zpracovávají osobní údaje. Tento orgán se schází nejméně jedenkrát ročně a předsedají mu tři stálí členové kontrolního orgánu, kteří jsou voleni na tři roky. Zástupci ostatních zemí, kteří nejsou stálými členy, se nazývají pověřenci.

---

¹³² *Eurojust, organizační struktura.*

¹³³ *Role společného kontrolního orgánu Eurojustu.* Dostupné z:

Na rozdíl od Společného kontrolního orgánu, který vykonává nezávislou kontrolu zvenčí, je úředník pro ochranu osobních údajů zaměstnancem Eurojustu. Ten zevnitř dohlíží na každodenní dodržování právních předpisů upravující ochranu osobních údajů a podává pravidelné zprávy Společnému kontrolnímu orgánu. Je sice, jako zaměstnanec, podřízen Kolegiu, ovšem při výkonu svých pravomocí se neřídí pokyny žádné osoby, to zajišťuje jeho nezávislost. Ochrana osobních údajů, kterým je i v samotném Rozhodnutí o Eurojustu věnována rozsáhlá pozornost, je tak zajišťována hned dvěma orgány a to jedna na unijní i národní úrovni a jednak přímo zevnitř Eurojustu, tak i vně prostřednictvím speciálně vytvořeného nezávislého tělesa.

Permanentními členy Společného kontrolního orgánu jsou v současnosti Portugalec Carlos Campos Lobo, Švéd Hans Frennered a Lucemburčanka Lotty Prussen. Všichni tři jsou ve svých zemích soudci soudů druhého stupně. Pověřencem pro Společný kontrolní orgán za Českou republiku je soudce Nejvyššího soudu Josef Rakovský.

5 Eurojust – činnost, vztah k dalším subjektům

V této kapitole se kromě činnosti Eurojustu zaměřím zejména na vztahy a kontakty Eurojustu s dalšími subjekty, které souvisejí s kooperací v trestních věcech, ať již policejní nebo soudní. Řeč tak bude o vzájemných vazbách Eurojustu na Evropskou justiční síť, Europol a Evropský úřad pro boj proti podvodům (OLAF). Činnost samotného Eurojustu s provázaností na tyto subjekty do velké míry souvisí a proto jsou tato témata spojena v jedné kapitole.

5.1 Činnost Eurojustu

Vymezení samotné činnosti Eurojustu, na rozdíl od ostatních výše uvedených charakteristik, v Rozhodnutí o zřízení Eurojustu výslovně nenajdeme. Zde se hovoří pouze o cílech, které má Eurojust plnit (čl. 3 Rozhodnutí), o úkolech, které vedou ke splnění vytyčených cílů (čl. 5 Rozhodnutí) a o tom, jakým způsobem a kým jsou tyto úkoly plněny (čl. 6 a 7 Rozhodnutí). Dále jsou v člancích 25a a následujících popsány vztahy s již zmíněnými institucemi, orgány a agenturami EU a také vztahy k třetím státům a organizacím. Tyto články tak v podstatě definují činnost Eurojustu a upravují, jakým způsobem a prostřednictvím koho k této činnosti dochází. Činnost Eurojustu je tak upravena na nejrůznějších místech Rozhodnutím, a je tak značně nepřehledná a komplikovaně popsatelná. Za situace, kdy cíle i úkoly stanovené jednotlivými články, byly již popsány v předchozích kapitolách, bylo by jejich opakované uvádění nadbytečné. Proto se na tomto místě zaměřím na doposud nezmíněné skutečnosti a několik poznámek k činnosti Eurojustu v obecné rovině.

Základním posláním a tedy i základní činností Eurojustu, je, dle všeho doposud zmíněného, koordinace vyšetřování trestné činnosti mezi orgány členských států. Pod slovem koordinace je třeba rozumět pozvednutí spolupráce na takovou její vyšší formu, kdy tato spolupráce není nahodilá, ale organizovaná, to znamená, že koordinace je takový druh spolupráce, kde jsou vnitrostátní orgány jednotlivých států organizovány tak, aby jejich součinnost bylo v daném čase a prostoru co možná nejefektivnější. V tomto ohledu je vhodné zmínit i význam Eurojustu při odstraňování nedostatku znalostí o systémech trestní justice jednotlivých členských států. Porozumění jednotlivým právním řádům členských států tak značně zjednodušuje posílení spolupráce a zjednodušení koordinace mezi činnostmi vnitrostátních orgánů. Zásadní činností, kterou Eurojust vytváří, byť jako vedlejší produkt, je rozšíření povědomí a fungování trestní justice v členských zemích, což samo o sobě přispívá

k efektivnějšímu postupu při společném stíhání závažných druhů přeshraniční organizované kriminality. Za největší přidanou hodnotu Eurojustu tak bývá samotnými národními členy považována skutečnost, že shromažďuje 27 národních členů okolo jednoho stolu a tito členové jsou tak v každodenním vzájemném kontaktu při kterém se dozvídají další a další informace o fungování vnitrostátní trestní justice konkrétních členských států. Mezinárodní multikulturní prostředí Eurojustu je platformou pro neustálou diskusi, umožňující pochopení a překonání rozdílů a odlišností ve filozofiích trestněprávní justice členských států a jako taková přispívá k postupnému budování důvěry v právní řády různých členských států.¹³⁴

K činnosti Eurojustu, se váže také znění článku 5a Rozhodnutí o Eurojustu, který ustavuje stálou koordinaci a výslovně tak naplňuje koordinační úlohu Eurojustu. Stálá koordinace probíhá prostřednictvím kontaktního místa stálé koordinace, která se skládá z jednoho zástupce, tzv. zástupce pro stálou koordinaci, z každého členského státu. Tímto zástupcem může být jak národní člen, tak jeho asistent nebo zástupce. Je-li žádost členského státu o justiční spolupráci zaslána přímo kontaktnímu místu stálé koordinace, celý proces se výrazně uspíší, protože zástupci pro stálou koordinaci musí být schopni jednat nepřetržitě a neprodleně.¹³⁵

Činnost Eurojustu je tak přímo spjatá s jeho cíli a úkoly. Za činnost Eurojustu tak můžeme považovat jakoukoliv činnost národních členů a Kolegia, případně činnost zástupce pro stálou koordinaci, která vede k plnění cílů a úkolů stanovených Rozhodnutím o Eurojustu a je v souladu s ustanoveními v tomto rozhodnutí obsaženými. Zejména se jedná o činnosti povahy koordinační, činnosti související s výměnou informací a informovaností vnitrostátních orgánů navzájem a činnosti související se společným postupem při vyšetřování a stíhání závažné přeshraniční trestné činnosti.

5.2 Vztah Eurojustu k dalším subjektům

Eurojust neexistuje v institucionálním vakuu a není proto možné předpokládat, že by mohl fungovat samostatně bez vazeb na další orgány či instituce zabývající se justiční a policejní spoluprací. Sám Eurojust si je vědom, že pouze na základě dobře fungující spolupráce, řádné provádění stávajících dohod a větší integrace mezi ním a dalšími aktéry,

---

¹³⁴ TOMÁŠEK, M. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde Praha, a.s., 2009, s. 383.

¹³⁵ čl. 5a odst. 2, 3 Rozhodnutí o Eurojustu

bude potenciál Eurojustu plně využit a ten tak bude schopen efektivního boje s přeshraniční kriminalitou.¹³⁶

Jak již bylo v předchozí kapitole zmíněno, vztah Eurojustu s dalšími subjekty upravuje přímo Rozhodnutí o Eurojustu a to v článku 25a a následujících, kde jsou postupně zmíněny vztahy k Evropské justiční síti, k Europolu, k Evropskému úřadu pro boj proti podvodům (OLAF) a dalším. Dále je zde pak upraven i vztah s třetími státy a organizacemi, tedy se subjekty, které nespádají pod členskou ani institucionální základnu Evropské unie. Protože vztahu Eurojustu a nečlenských států EU včetně objasnění pojmu kontaktní místo a styčný pracovník justice, byl již věnován prostor v kapitole třetí, zaměřím se na tomto místě již pouze na kontakty Eurojustu s Evropskou justiční sítí, Europolem a úřadem OLAF.

5.2.1 Eurojust a Evropská justiční síť

Evropská justiční, nebo též soudní, síť byla zřízena Společnou akcí o vytvoření Evropské justiční sítě z 29. června 1998¹³⁷. Tato Společná akce byla nahrazena rozhodnutím Rady o Evropské soudní síti z 24. prosince 2008. Jedná se, na rozdíl od Eurojustu, který je povahy koordinační, o jednotku kooperační povahy. Jejím cílem je především napomoci zlepšení justiční spolupráce mezi členskými státy Evropské unie, a to zejména v oblasti boje proti závažné trestné činnosti (organizovaný zločin, korupce, nelegální obchod s drogami nebo terorismus). Spolupráce probíhá formou podpory neformálních přímých kontaktů mezi justičními orgány a orgány odpovědnými za justiční spolupráci a stíhání závažné trestné činnosti v rámci členských států Evropské unie.¹³⁸

Z úvodního popisu Evropské justiční sítě je více než zřejmé, že se její činnost bude do jisté míry s činností Eurojustu, překrývat. Tyto dva orgány ovšem nejsou konkurenty, ale naopak partnery mající společný cíl, kterého se snaží dosáhnout každý svými dostupnými prostředky. Faktem je, že jeden bez druhého by Eurojust a Evropská justiční síť mohly jen stěží efektivně existovat. Evropská justiční spolupráce sice existovala již čtyři roky před vznikem Eurojustu, ovšem její činnost a význam se posílili až za koexistence Eurojustu.

---

¹³⁶ FLETCHER, Maria, LÖÖF, Robin, GILMORE, Bill.: *EU Criminal Law and Justice*. Cheltenham: Edward Elgar, 2008, s.68-69.

¹³⁷ úř. věst. L 191/4-7 z 7.7.1998

¹³⁸ Nejvyšší státní zastupitelství České republiky, *Evropská justiční síť*. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/nsz/hlavni.aspx?j=39&o=29&k=2705&d=18994>

K objasnění rozdílů mezi těmito dvěma orgány použijí srovnávací tabulku Pavla Zemana uveřejněnou v časopise *Trestní právo*¹³⁹.

Evropská justiční síť	Eurojust
neformální síť	formálně ustavená organizace
horizontální úroveň	vertikální způsob práce
dobrovolnost	v závislostech na pravomocích národních členů možnost donucení
převážně bilaterální případy	složitě bilaterální a multilaterální případy
cílem je zlepšení spolupráce	cílem je koordinace

Z předložené tabulky tedy vyplývají hlavní diference jednotlivých subjektů. Zatímco Eurojust je formální organizací s právní subjektivitou, Evropská justiční síť je neformálním fórem, kde se dvakrát ročně setkávají dva každý členský stát tzv. kontaktní osoby (body)¹⁴⁰ představující státní zástupce nebo soudce. Setkání organizuje a pořádá členský stát, který má v daném půlroce předsednictví v Radě. Zatímco do Eurojustu vysílají své zástupce členské státy jako stálé zástupce, kontaktní osoby, tedy státní zástupci a soudci zůstávají ve svém původním pracovním zařazení na svém původním pracovním místě. Jejich účast na setkáních Evropské justiční sítě je považována za čestnou a je proto neplacená.

Spolupráce Evropské justiční sítě probíhá na horizontální úrovni mezi jednotlivými kontaktními osobami, zatímco u Eurojustu lze spatřovat i vertikální způsob práce, kdy Kolegium má rozsáhlejší pravomoci než národní členové. Obecně ale národní členové mají větší pravomoci než kontaktní osoby Evropské justiční sítě, protože mohou v závislostech na svých pravomocích určitý postup nebo činnost jiného členského státu vynutit. Základním rozdílem pak nadále zůstává, jak již bylo v úvodu tohoto pojednání zmíněno, že cílem je Evropské justiční sítě je spolupráce a cílem Eurojustu koordinace. Jak bylo shora uvedeno, koordinace je vyšší forma spolupráce. Přesto nelze říci, že by Evropská justiční síť byla bez významu, oba subjekty se svou činností doplňují a směřují ke společnému cíli.

Poté, co jsme rozebrali základní rozdíly Eurojustu a Evropské justiční sítě, pojdme se podívat, co naopak mají tyto dva subjekty společného. Jejich úzká spolupráce pramení ze samotného článku 25a Rozhodnutí. Dle tohoto ustanovení národní členové Eurojustu informují kontaktní osoby Evropské justiční sítě o všech případech, které může tato síť řešit lépe. Dále je výslovně stanovena provázanost administrativního aparátu obou subjektů, když

¹³⁹ ZEMAN, Pavel. *Eurojust – evropská jednotka pro justiční spolupráci*. *Trestní právo*. 2008, č. 3, s. 17.

¹⁴⁰ Českou republiku reprezentují v Evropské justiční síti například Přemysl Polák a Světlana Kloučková

Evropská justiční síť může užívat administrativní zdroje Eurojustu. Tajemník Evropské justiční sítě je dále pravidelně zván na jednání Kolegia. Dále pak jediný permanentní orgán Evropské justiční sítě, generální sekretariát, sídlí ve stejné budově jako Eurojust. Již z těchto společných rysů je zřejmé, že oba subjekty byly od počátku předurčeny, aby spolupracovali, což také již přes 10 let činí.

5.2.2 Eurojust a Europol

Evropský policejní úřad, Europol, vznikl na základě Úmluvy o Europolu¹⁴¹ a zahájil svoji činnost v roce 1999. Jedná se o agenturu Evropské unie, jejímž cílem je efektivní působení a vzájemná spolupráce orgánů prosazujících právo při prevenci a boji proti formám závažné trestné činnosti s mezinárodním prvkem. Tato spolupráce spočívá zejména v rychlé a důvěrné výměně informací kriminálního zpravodajství, v poskytování operativní a strategické analýzy, koordinaci vyšetřování, v pořádání školení a kurzů, poskytování kontaktů na různá specializovaná pracoviště včetně vědeckých pracovišť forenzních oborů. Členy Europolu jsou státy Evropské unie a některé další státy mají s Europolem uzavřenu smlouvu o strategické nebo operativní spolupráci. Působnost Europolu se vztahuje na organizovanou trestnou činnost, terorismus a další formy závažné trestné činnosti, které se týkají dvou nebo více členských států takovým způsobem, který vzhledem k rozsahu, významu a následkům trestných činů vyžaduje společný postup členských států.¹⁴²

Z popsaných cílů a působnosti je zřejmé, že i s Europolem má Eurojust obdobný předmět zájmů a mezi těmito dvěma agenturami musí existovat bližší vztah. Článek 26 Rozhodnutí o Eurojustu výslovně stanoví, že Eurojust s Europolem naváže a bude udržovat pracovní vztahy. Tato, na první pohled jasná blízkost a propojení dvou agentur s obdobným cílem a sídlem ve stejném městě, však není bez problémů. Důvodem jsou odlišné představy policejních a justičních složek o jejich samotné spolupráci, respektive představy o vztahu nadřízenosti a podřízenosti. Europol je agentura pro spolupráci policejní, Eurojust pro spolupráci justiční. Z toho plyne rozdílné vymezení pravomocí, ačkoliv působnost, tedy výčet sledovaných trestných jednání je obdobný. Základním rozdílem je i právní základ, na kterém jsou jednotlivé agentury postaveny. Eurojust byl zřízen rozhodnutím Rady, zatímco Europol

---

¹⁴¹ úř. věst. L 121/37-66 z 15.5.2009

¹⁴² *Policie České republiky, Europol*. Dostupné z:

úmluvou. Z výročních zpráv Eurojustu je patrné, že menší ochota navázání bližší spolupráce byla od počátku ze strany Europolu¹⁴³.

Vzájemný vztah byl podrobněji definován v Dohodě mezi Eurojustem a Europolem ze dne 9. 6. 2004, která však zůstala velmi obecným základem pro další spolupráci, aniž by přes vzhlednou deklaraci společných cílů na poli boje s trestnou činností jakkoli reflektovala skutečnost, že Europol a Eurojust jsou institucemi trestní spolupráce a tomu by mělo odpovídat též jejich úzké propojení. Zřejmá je však snaha obou institucí zachovat oproti druhé co největší samostatnost.¹⁴⁴ Ačkoliv se uzavřením Dohody vztah Eurojustu a Europolu ujasnil a spolupráce prohloubila (možnost zřídit společné vyšetřovací týmy a analytické pracovní soubory), stále bylo na tomto poli co dohánět. Proto byla podepsána a dne 1. ledna 2010 vstoupila v platnost revidovaná dohoda o spolupráci umožňující celou škálu nových možností pro lepší spolupráci mezi oběma organizacemi, zejména specifikováním situací, kdy začíná společná spolupráce na případech. Ve snaze umožnit mezi Europolem a Eurojustem výměnu informací s vyšším stupněm utajení, navrhl v roce 2010 Europol revizi srovnávací tabulky mezi jejich normami utajení a bezpečnosti pro zpracování informací. To by umožnilo výměnu informací až do úrovně "EU Top Secret". Jednání o novém memorandu o porozumění mezi Eurojustem a Europolem byla uzavřena v lednu 2011 a memorandum vstoupilo v platnost 15. února 2011.¹⁴⁵ Zdá se tedy, že se situace v rámci ochoty spolupracovat a vyměňovat relevantní informace výrazně zlepšuje. Postupně je překonáván paradox mezi Europolem a Eurojustem, které jakožto agentury trestní spolupráce jsou si navzájem velmi blízké (zejména cíli a úkoly) a zároveň na hony vzdálené (v ochotě sdílet své pravomoci). Otázkou však zůstává, nakolik je toto deklarované sblížení z pera Eurojustu tendenční a nakolik faktické.

5.2.3 Eurojust a Evropský úřad pro boj proti podvodům (OLAF)

OLAF (European Anti-Fraud Office) je orgán zřízený v roce 1999¹⁴⁶ za účelem boje proti podvodům a jiným protiprávním jednáním ohrožujícím finanční zájmy Společenství. Jedná se o orgán, který provádí administrativní vyšetřování podvodů nebo finančních nesrovnalostí proti finančním zájmům Evropské Unie.

---

¹⁴³ Například v roce 2005 byla ze strany Europolu zaslána Eurojustu jediná žádost o součinnost oproti 64 žádostem zasláným Eurojustem Europolu, z nichž bylo nicméně Europolem vyřízeno pouze 52 (viz Výroční zpráva Eurojustu pro rok 2005, s.19)

¹⁴⁴ TOMÁŠEK, M. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde Praha, a.s., 2009, s. 376.

¹⁴⁵ Výroční zpráva Eurojustu pro rok 2010 s. 53-54.

¹⁴⁶ Nařízením Rady o zřízení Evropského úřadu proti podvodům (OLAF) ze dne 28. 4.1999

Vzájemný vztah Eurojustu a úřadu OLAF upravuje již přímo Rozhodnutí o Eurojustu a to v článku 26. Ten uvádí, že OLAF může na vlastní žádost nebo z podnětu Eurojustu přispívat k práci Eurojustu při koordinaci postupů vyšetřování a stíhání v oblasti ochrany finančních zájmů Evropských společenství, pokud proti tomuto příspěvku nejsou příslušné vnitrostátní orgány. Tímto ustanovením je provázanost úřadu OLAF s Eurojustem zřejmá. K spolupráci docházelo již od samého vzniku Eurojustu, přestože OLAF byl součástí tehdejšího prvního pilíře a Eurojustu pilíře třetího. OLAF byl také prvním subjektem, se kterým Eurojust uzavřel dohodu. Jednalo se o Memorandum o porozumění ze dne 14. 4. 2003. Tento dokument lze na rozdíl od dohody s Europolem, co do významu a definování spolupráce, hodnotit kladně. Obě instituce mají povinnost se navzájem informovat o případech, které se dotýkají zájmu druhého a zároveň si mají poskytovat nezbytnou součinnost, zejména v podobě vyřizování vzájemných dožádání. Aktuálně se spolupráce mezi těmito orgány justiční spolupráce vyvíjí dobře. V roce 2008 byla implementována Praktická dohoda mezi Eurojustem a úřadem OLAF, která nadále rozšířila možnosti spolupráce. Došlo ke zvýšené výměně postoupených případů, souhrnných hlášení případů, informací týkajících se případů a pravidelných aktualizací o probíhajících případech. V roce 2010 postoupil OLAF čtyři případy Eurojustu a Eurojust postoupil jeden případ OLAFu. Nadále úspěšně probírají i pravidelná styčná setkání a výměnný program.¹⁴⁷

---

¹⁴⁷ Výroční zpráva Eurojustu pro rok 2010 s. 54

6 Eurojust a Úřad evropského veřejného žalobce

6.1 Právní základ Úřadu evropského veřejného žalobce

Jak bylo již v kapitole 1.5 nastíněno, Lisabonská smlouva, konkrétně její článek 86¹⁴⁸, zavádí možnost vytvoření z Eurojustu Úřad evropského veřejného žalobce (Úřad). To v praxi znamená, že pokud by Evropská parlament takovýto návrh schválil a následně i Rada by jej jednomyslně odsouhlasila, přestal by Eurojust existovat a jeho přeměnou by vznikl Úřad evropského veřejného žalobce. Lisabonské smlouva ve stejném článku tuto myšlenku ještě více rozvádí a stanoví příslušnost tohoto úřadu. Úřad má být příslušný, případně ve spolupráci s Europolem, k vyšetřování a stíhání pachatelů a spolupachatelů trestných činů poškozujících nebo ohrožujících finanční zájmy Unie a jejich předávání před soud. Před příslušnými soudy členských států by pak představitel Úřadu zastával v souvislosti s těmito trestnými činy úlohu veřejného žalobce. Nařízením, kterým rada schválí přeměnu Eurojustu v Úřad, má být dále vymezen status Úřadu, podmínky pro výkon jeho funkcí, procesní pravidla platné pro jeho činnost, jakož i pravidla dokazování a pravidla pro soudní přezkum procesních úkonů učiněných Úřadem. Článek 86 dále v odstavci 4 umožňuje Evropské radě přijmout rozhodnutí rozšiřující pravomoci Úřadu tak, aby zahrnovaly boj i proti další závažné trestné činnosti s přeshraničním rozměrem.

6.2 Úřad evropského veřejného žalobce podle Corpus Juris

Kapitola 2.1 byla věnována projektu Corpus Juris a Corpus Juris 2000, který nastínil, že myšlenka evropského prokurátora v Lisabonské smlouvě není myšlenkou novou. Již v roce 1995 při práci na evropském kodexu trestního práva spatřila tato myšlenka světlo světa. V té době to byl však nápad nereálný, vzhledem k neochotě členských států jakkoliv podrobovat spolupráci v trestních věcech podrobovat svojí státní suverenitu. Corpus Juris, ač byl ve své verzi z roku 2000 po připomínkovém řízení odborníků z celé Evropy upraven, tak předběhl svoji dobu a zůstal tak pouze smělym projektem. Až s přípravou Ústavy pro Evropu se

---

¹⁴⁸ článek 86

Pro boj proti trestným činům poškozujícím nebo ohrožujícím finanční zájmy Unie může Rada zvláštním legislativním postupem formou nařízení vytvořit z Eurojustu Úřad evropského veřejného žalobce. Rada rozhoduje jednomyslně obdržení souhlasu Evropského parlamentu.

Konvent k myšlence evropského prokurátora vrátil a jako základ použil právě nerealizované projekty Corpus Juris a Corpus Juris 2000. Než se tedy dostaneme k pojednání o současné perspektivě postupu podle článku 86 Lisabonské smlouvy, zmíním zde ve stručnosti, jak by měl Úřad dle studie Corpus Juris, vypadat.

Úřad evropského veřejného žalobce (European Public Prosecutor's Office) má zastávat klasickou roli veřejného žalobce pro stíhání trestných činů, pro které je stanovena jeho pravomoc. Vyšetřování vedená Úřadem mají být neveřejná, naopak hlavní líčení a vyhlášení rozsudku probíhá veřejně. Úřad má mít následující strukturu. V čele stojí ředitel se sídlem v Bruselu a v hlavních městech členských států působí evropský delegovaný veřejný žalobce. Tuto organizační strukturu kopírují i pravomoci, které jsou rozdílné pro ředitele a pro veřejné žalobce členských států. Ředitel by měl právo zahájit řízení a dále dozorovat nad vyšetřováním, delegování žalobci by byli oprávněni vyslýchat svědky a obviněného, opatřovat důkazy, žádat o vzetí do vazby. Pravomoci delegovaných žalobců by v odůvodněných případech (lepší časová dostupnost, vhodnost, efektivnost) přeneseny na příslušný národní orgán.

Jak již bylo zmíněno, veřejný žalobce by zastupoval obžalobu přímo u národních soudů, trestní věci by tedy nebyly předkládány Evropskému soudnímu dvoru, ale konkrétnímu příslušnému národnímu soudu. Úřad je nezávislý také na dalších orgánech a institucích Unie, jakož i na národních orgánech a státních zastupitelstvech, přičemž by měl ale jejich vztah přes nezávislost být založen na úzké spolupráci. Veškeré úkony, ať již konány kterýmkoliv členem Úřadu, jsou činěny jménem celého orgánu a podléhají proto souhlasu ředitele.

Další funkcí, kterou Corpus Juris v souvislosti s Úřadem evropského veřejného žalobce zavádí, je tzv. soudce svobod (Judge of Freedoms). Ten je jmenován každým členským státem ze soudu, u kterého působí delegovaný evropský žalobce. Corpus Juris rovněž obsahuje pravidla trestního řízení, které mají být aplikovány při řízení před národními soudy, pokud však některá záležitost není v Corpus Juris upraveno, lze použít národní právní úpravu.

Stejně jako klasické řízení před národními soudy, bylo by i řízení za účasti evropského žalobce dvojinstanční, přičemž druhoinstančním soudem má být příslušný odvolací soud národního státu, ve kterém řízení probíhá. Novinkou by bylo podání odvolání za splnění určitých podmínek k Evropskému soudnímu dvoru.

Se vznikem Úřadu evropského veřejného žalobce by vznikla povinnost i pro národní orgány – policie, státní zástupce, zaměstnanci daňových či celních úřadů) a rovněž i pro unijní orgány (Úřad pro boj proti podvodům OLAF). Pravomoc by měla být dále upravena tak, že vyjde-li v průběhu vyšetřování v národním státě najevo, že čin pro který probíhá vyšetřování,

naplňuje skutkovou podstatu některého z trestných činů vymezených v Corpus Juris, spis musí být bezodkladně postoupen Úřadu.¹⁴⁹ Toto jsou tedy základní pravidla, na kterých je vystavěno fungování Úřadu evropského veřejného žalobce, jak je popsán ve studii Corpus Juris. V případě, že by skutečně došlo k nahrazení Eurojustu tímto úřadem, bylo by samozřejmě nutné ještě celou řadu situací upřesnit a upravit. Pro získání základní představy o fungování potenciálního úřadu považuji však tento popis pro tuto chvíli za dostačující.

6.3 Perspektivy přetvoření Eurojustu na Úřad evropského veřejného žalobce

Na tomto místě bych se chtěl věnovat nejaktuálnějšímu vývoji na poli Eurojustu i členských států v kontextu s možným postupem podle článku 86 Lisabonské smlouvy. Od samotného zveřejnění jejího textu se toto ustanovení stalo zdrojem mnoha diskuzí a spekulací a to jak v celé řadě fór od odborných, přes politické až po diskuze laické veřejnosti. Nejběžnějším a nejzávažnějším argumentem odpůrců bylo od počátku přesvědčení, že by okruh trestných činů, které mají být evropským veřejným žalobcem stíhány, měl zůstat pouze v relaci trestné činnosti související s finančními zájmy EU. Více pravděpodobné se naopak zdálo, že finanční zájmy jsou jen prvním krokem a postupně bude působnost evropského veřejného žalobce rozšířena i na jiné druhy kriminality, což by nutně znamenalo pokročit v harmonizaci definic řady trestných činů a možná až k modelu evropského trestního zákoníku, jehož předobraz byl projekt Corpus Juris. Tento obraz však mnoho členských států samozřejmě, s ohledem na ochranu státní suverenity v trestních věcech, odmítá.¹⁵⁰

Za tradičně odmítavé země jsou považovány Velká Británie, Irsko i například Česká republika. Dále poněkud překvapivě nejsou této změně nakloněni ani Německo a Francie, obecně prointegračně zaměřené státy. Tyto členské země preferují jednoznačně stávající model trestní spolupráce. Ten je ve značné míře závislý na vůli členských států využívat služeb Eurojustu a překvapivě, nebo možná naopak právě proto, tyto státy, které se evropskému veřejnému žalobci staví nejkritičtěji, byli v roce 2007, tedy těsně před zakotvením této myšlenky do primárního práva EU, nejčastějšími zeměmi využívající Eurojustu. Nejvíce případů prostřednictvím Eurojustu řešila v tomto roce Velká Británie (104 případů), dále Německo (83 případů), Francie (77 případů) a na čtvrtém místě poměrně

¹⁴⁹ PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva prizmatem Lisabonské smlouvy*, 2. vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2010. s. 309-310.

¹⁵⁰ TOMÁŠEK, Michal. *Evropský veřejný žalobce přichází*. České noviny, 2008.

nečekaně Česká republika se 76 případy.¹⁵¹ V roce 2008 se mezi top dožadující státy připojily ještě Nizozemí a Itálie, které v tomto roce obsadili první dvě příčky. V dalších dvou letech se přidává ještě Rakousko, jinak je základna nejčastěji dožadujících států stabilní. Mezi dožádanými zeměmi převládají stabilně po celá léta Španělsko, Velká Británie, Francie a Itálie. Zajímavý je fakt, že právě členské státy, které deklarují odmítavý postoj vůči evropskému žalobci, mají největší počet zaregistrovaných případů v Eurojustu. Z toho lze dovodit, že státy nejsou apriori proti justiční spolupráci v trestních věcech ani proti jejímu prohlubování, ovšem nejsou je pro ně neakceptovatelná takto velká, nebo řekněme rychlá, změna, přinášející takto zásadní omezení suverenity.

Naopak Evropská komise, prezentovaná v tzv. druhé Barossově komisi eurokomisařkou pro spravedlnost, základní práva a občanství, Viviane Redingová z Lucemburska, se zdá být úmyslu vytvoření evropského prokurátora nakloněná a snaží se jej prosazovat. Přitom je ale, i vzhledem k výše uvedenému, jasné, že se pro tento krok nepodaří získat podporu všech členských států. Může však dojít k využití institutu posílené spolupráce, kterou Lisabonský smlouva, rovněž v článku 86, umožňuje za účasti minimálně 9 států. Získání devíti centralisticky založených států se jeví již pravděpodobnější.¹⁵² Poté by se také dalo očekávat, že bude úřad europrokurátora fungovat, přidají se i v současnosti odmítavé země. Tím se však ještě více prohloubí vícerychlostní rys Evropy, což může v konečném důsledku celou integraci, a to nejen v oblasti spolupráce v trestních věcech, zpomalit.

Sám Eurojust pojal svoji úlohu zodpovědně a v roce 2009 schválil zřízení pracovní skupiny zabývající se budoucím vývojem Eurojustu s cílem zvážit možný vývoj ve smyslu ustanovení článku 85 (posílení Eurojustu) a článku 86 (transformace Eurojustu na Úřad veřejného žalobce). Hlavním cílem této nově vzniklé skupiny je podporovat vnitřní diskusi na základě zkušeností Eurojustu a přispívat do diskusí v různých evropských institucích a fórech. Tato pracovní skupina se od roku 2010 pravidelně scházela a každoročně jsou také pořádány výjezdní semináře zaměřené právě na diskusi o budoucnosti Eurojustu. V září 2010 se tak v belgických Bruggách sešlo přes 120 expertů zahrnující odborníky, akademiky, zástupce členských států, institucí a orgánů EU.¹⁵³

Závěrem tohoto semináře pořádaného pod názvem „Eurojust a Lisabonská smlouva: směrem k efektivnější činnosti“ byl dokument zveřejněný Radou¹⁵⁴. Tento seminář se však ještě nesl v duchu nejasností ve výkladu předmětných ustanovení Lisabonské smlouvy.

¹⁵¹ Výroční zpráva za rok 2007, s. 19

¹⁵² BŘICHÁČEK, Tomáš. *Trojští koně z bruselské stáje*. Revue Politika, 2010

¹⁵³ Výroční zpráva pro rok 2010, s. 61

¹⁵⁴ *Conclusion of the strategic seminar organised by Eurojust and Belgian Presidency* 17625/1/10 REV 1

Zástupci členských států i odborné veřejnosti jakoby se báli říct jasné stanovisko, všechny debaty skončily prohlášením, že diskuse musí dále pokračovat. Za Belgie vyjádřil jako jeden z mála konkrétní postoj národní ministr spravedlnosti Stefaan De Clerk. Ten ve svém příspěvku zdůraznil význam zlepšení soudní spolupráce v trestních věcech a prohlásil, že se jedná o jednu z priorit tehdejšího belgického předsednictví. Dále však poznamenal, že vytvoření evropské prokuratury je ambiciózní projekt, jenž je nutné důkladně uvážit před započítáním s jakýmkoliv konkrétními kroky.¹⁵⁵

Ve výroční zprávě Eurojustu za rok 2011 se již hovoří konkrétněji a to v tom smyslu, že v současné době jsou připravovány návrhy předpisů upravující postavení Eurojustu a Úřad evropského veřejného žalobce, které mají být v roce 2013 předloženy zúčastněným stranám k projednání v parlamentech členských států.¹⁵⁶ I v roce 2011 proběhly zasedání pracovní skupiny pro budoucnost Eurojustu včetně semináře, který proběhl v květnu roku 2011 v maďarské Budapešti. Závěry semináře tentokrát nazvaného „Eurojust: nové perspektivy v justiční spolupráci“ byly opět vydány jako dokument rady¹⁵⁷. Zde se setkáváme mnohem více, než debatou nad přeměnou Eurojustu v Úřad evropského veřejného žalobce, s uvažováním postupu podle článku 85 Lisabonské smlouvy, který je namísto transformace Eurojustu zaměřen na jeho posílení, respektive na posílení evropské justiční spolupráce a prohloubení dosavadní spolupráce Eurojustu s Eruopolem, Evropskou justiční sítí a úřadem OLAF. Koordinátor stálého zastoupení Maďarska (toho času předsednické země v Radě) při EU, Peter József Csonka, ve svém příspěvku výslovně prohlásil, že za efektivnější, než se soustředit paralelně na obě možné varianty dle Lisabonské smlouvy, tj. posílení i transformace, považuje zaměřit se na postup dle článku 85. K tomuto dodává, že přes veškerý respekt k pokroku, který Eurojust za téměř 10 let fungování prokázal, nedošlo za celou dobu k výraznému kvalitativnímu skoku v justiční spolupráci, a to i přes revizi Rozhodnutí o Eurojustu v roce 2008. Článek 85 Lisabonské smlouvy, ke kterému byl na semináři v Budapešti upínán zrak více než kdy jindy, je však považován za podklad pro konkrétní možnost přeměnit Eurojust z prostého mediátora a hráče na horizontální úrovni spolupráce v hráče nadaného pravomocemi potřebnými pro akceschopnost na úrovni vertikální integrace.¹⁵⁸

---

¹⁵⁵ *Conclusion of the strategic seminar organised by Eurojust and Belgian Presidency* 17625/1/10 REV 1, s. 2.

¹⁵⁶ *Eurojust Annual Report 2011*, s. 58.

¹⁵⁷ *Conclusion of the strategic seminar organised by Eurojust and Hungarian Presidency* 14428/11

¹⁵⁸ *Conclusion of the strategic seminar organised by Eurojust and Hungarian Presidency* 14428/11, s. 26

Pozornost, která se v roce 2011 upnula k posílení pozici Eurojustu podle článku 85 Lisabonské smlouvy, dává minimálně ze strany samotného Eurojustu jasný signál, že přeměně v Evropského prokurátora nejsou experti zasedající v pracovní skupině o budoucnosti Eurojustu nijak zvlášť nakloněni.

Rozporuplné reakce se čekají i v návaznosti na předložení předpisů upravujících status evropského prokurátora, které má Komise v roce 2013 předložit národním parlamentům. Přinejmenším ze strany tradičních odpůrců dalšího postupu integrace, jakým je například Velká Británie, nelze očekávat nadšené ovace.¹⁵⁹ Stejně zdrženlivě se k otázce evropského prokurátora staví i Česká republika spolu se Slovenskem, Polskem a Maďarskem. Ve dnech 25. až 29. 4. 2012 proběhla na Slovensku schůzka nejvyšších představitelů prokuratury zemí Visegradské 4, kde se všichni čtyři představitelé shodli na tom, že vznik tohoto institutu je ještě dlouhodobý proces.¹⁶⁰

---

¹⁵⁹ BRAND, Constant. *Commission calls for EU Public Prosecutor*. European.Voice.com, 2011.

¹⁶⁰ *Nejvyšší státní zastupitelství České republiky, Aktuality*.

Závěr

Ve své práci jsem se zabýval vznikem a vývojem justiční spolupráce v trestních věcech na evropské úrovni, abych na tomto místě mohl zhodnotit, jakým směrem se ubírala a ubírat bude. Zároveň jsem si v úvodu této práce položil otázku související s přeměnou orgánu Eurojust v evropského veřejného žalobce.

Co se pojednání o fungování Eurojustu týče, neměl jsem k dispozici publikaci, která by zachycovala aktuální stav Rozhodnutí o Eurojustu včetně změny z roku 2008. Veškeré česky psané odborné monografie, učebnice i články vycházejí ze stavu před rokem 2008. Stejně tak zahraniční publikace, které jsem měl k dispozici, nereflktují změny Rozhodnutí o posílení Eurojustu. Každý odborný text tak musel být konfrontován s aktuální zněním rozhodnutí. Vzniklo tak pojednání, které do určité míry srovnává znění jednotlivých úprav, což umožňuje lepší hodnocení směru, kterým se Eurojust v posledních letech ubírá. Za nejužitečnější zdroj považuji odborný článek Pavla Zemana otištěný v roce 2008 v časopise *Trestní právo*. Byť podle původního znění rozhodnutí, Pavel Zeman popsal fungování Eurojustu naprosto dopodrobna a hlavně dal do souvislostí skutečnosti, které jiní autoři neuvádí. Není divu, kdo jiný by měl fungování této instituce znát lépe, než osoba, co v ní téměř sedm let působila. Článek Pavla Němce, prvního českého zástupce v Eurojustu, se tak stal mimo jiné východiskem pro výše nastíněné úvahy.

Než se pustím do závěrečného hodnocení, zmínil bych ještě slova prezidenta Eurojustu, který v posledním zpravodaji Eurojust News poskytl rozhovor, mimo jiné, na téma budoucnosti Eurojustu a evropské prokuratury. Aled Williams považuje Eurojust za mladou organizaci, která prozatím prošla jen jednou zásadní revizí. Za podstatné vnímá, aby bylo důsledně kontrolováno, zda jsou v členských státech tyto změny řádně provedeny. Jedině tak se může justiční spolupráce začít ubírat novým směrem, čímž se myslí postup podle ustanovení článku 85 a 86 Lisabonské smlouvy.¹⁶¹ Kterou z nabízených variant preferuje, prezident Eurojustu neuvádí. Jisté ovšem je, že v horizontu několika málo let se žádná zásadní změna nebo dokonce transformace Eurojustu nechystá. Stále jsou zmiňovány změny z roku 2008, které dle všeho nejsou ještě zcela ve všech státech provedeny, proto je předčasné hovořit o další, nesrovnatelně výraznější změně. Dle mého názoru prezident Eurojustu mezi řádky říká, že na tak zásadní úpravy je brzy. Domnívám se v tomto kontextu, že Lisabonskou smlouvou nastíněný postup je možný, ba dokonce reálný, ovšem dle mého názoru k němu

---

¹⁶¹ *Eurojust News Issue 6 (Feb. 2012)*, s. 5.

nedojde dříve než za tři roky. Teprve v roce 2013 má být národním parlamentům předložen návrh předpisů o postavení evropského prokurátora, nelze však očekávat, že by všechny, nebo alespoň devět členských států v rámci posílené spolupráce, přijalo předložený dokument bez připomínek a vyjednávání. Postoj států bude samozřejmě ovlivněn postojem jeho představitelů a těžko soudit, jak se vedoucí postavy Evropy v nadcházejících letech obmění.

V činnosti Eurojustu nicméně spatřuji od jeho vzniku po současnost výrazný pokrok, byť by se někomu mohl zdát pomalý. Stejně tak v oblasti spolupráce v trestních věcech jako takové. Ačkoliv se jedná o citlivé téma v ohledu na národní suverenitu členských států, je třeba uznat, že vývoj se ubírá správným směrem. Ať již s evropským veřejným žalobcem nebo bez něj, v Evropě je nyní jednoznačně bezpečněji než v období před Maastrichtskou smlouvou. Dá se tak citovat výrok někdejšího francouzského národního člena Eurojustu, Oliviera Baynasta, že „Eurojust korunuje dílo“. Dílo reprezentující bezpečnější Evropu, které započalo před téměř padesáti lety, a na němž práce, byť bylo již korunováno úspěchem Eurojustu, nikdy neskončí.

Bibliografie

Knižní publikace

- BLEKXTOON, Rob (eds.) *Handbook on the European Arrest Warrant*. Volume 1. Hague: T.M.C.Asser Press, 2005, 283 s.
- DELMAS-MARTY, Mireille, VERVAELE, John A. E. (eds.) *The implementation of the Corpus Juris in the Member States*. Volume I. Antwerpen: Intersentia, 2000, 394 s.
- FENYK, Jaroslav, KLOUČKOVÁ, Světlana. *Mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2005. 1019 s.
- FLETCHER, Maria, LÖÖF, Robin, GILMORE, Bill.: *EU Criminal Law and Justice*. Cheltenham: Edward Elgar, 2008. 235 s.
- JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 2. vyd. Praha: Leges, 2010, 912 s.
- KMEC, Jiří. *Evropské trestní právo. Mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2006, 230 s.
- KRATOCHVÍL, Vladimír. *České trestní právo hmotné a procesní v evropském právním prostoru*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009, 184 s.
- PIKNA, Bohumil *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu (oblast policejní a justiční spolupráce)*. 4. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2007. 511 s.
- PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva prizmatem Lisabonské smlouvy*, 2. vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2010. 422 s.
- POLÁK, Přemysl. *Rámcová rozhodnutí a zásada vzájemného uznávání rozhodnutí v trestních věcech: aneb lesk a bída justiční spolupráce v trestních věcech v rámci Evropské unie*. Praha: LexisNexis s.r.o., 2007. 94 s.
- POLÁK, Přemysl. *Úprava mezinárodní právní pomoci v trestních věcech v rámci Evropské unie s přihlédnutím k ochraně jejích finančních zájmů*. Brno: Masarykova univerzita Brno, 2003. 203 s.
- STEHLÍK, Václav. *Právo Evropské unie v dokumentech*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Právnická fakulta, 2008. 495 s.
- ŠIŠKOVÁ, Naděžda, STEHLÍK, Václav. *Evropské právo 1. Ústavní základy Evropské unie*. Praha: Linde Praha a.s., 2007. 310 s.
- TOMÁŠEK, M. *Europeizace trestního práva*. Praha: Linde Praha, a.s., 2009. 459 str.

Odborné články

- BRYCHTOVÁ, Kateřina. Evropské trestní právo procesní. *Jurisprudence*. 2005, č. 8, s. 19 – 30.
- ČAKRT, František. *Nástin komunitarizace v rámci III. pilíře*. *Trestněprávní revue*. 2007, č. 1, s. 4 – 12.
- KLOUČKOVÁ, Světlana., POLÁK, Přemysl. *Eurojust*, *Justičná revue*. 2002, č. 54, str. 1294.
- PIKNA, Bohumil. *Schengen – právní a funkční aspekty*. *Právník*. 2005, roč. č. 3, s. 228 – 259.
- PIKNA, Bohumil. *Moderní nástroje evropského práva v oblasti policejní a justiční spolupráce*. *Trestní právo*. 2004, č. 9, s. 3-12.
- ZEMAN, Pavel. *Eurojust – evropská jednotka pro justiční spolupráci*. *Trestní právo*. 2008, č. 2, s. 14 – 22.
- ZEMAN, Pavel. *Eurojust – evropská jednotka pro justiční spolupráci (dokončení z minulého čísla)*. *Trestní právo*. 2008, č. 3, s. 14 – 24.

Elektronické zdroje

- BRAND, Constant. *Commission calls for EU Public Prosecutor*. *European.Voice.com*, 2011. Dostupné z: <<http://www.europeanvoice.com/article/2011/may/commission-calls-for-eu-public-prosecutor/71209.aspx>>
- BŘICHÁČEK, Tomáš. *Trojští koně z bruselské stáje*. *Revue Politika*, 2010. Dostupné z: <<http://www.revuepolitika.cz/clanky/1252/trojsti-kone-z-bruselske-staje>>
- *Conclusion of the strategic seminar organised by Eurojust and Belgian Presidency*. Dostupné z: <<http://www.eurojust.europa.eu/doclibrary/Eurojust-framework/ejstrategicmeetings/Eurojust%20and%20the%20Lisbon%20Treaty%20-%20Towards%20more%20effective%20action,%202010/17625-2010-12-09-EN.pdf>>
- *Conclusion of the strategic seminar organised by Eurojust and Hungariann Presidency*. Dostupné z: <<http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/11/st14/st14428.en11.pdf>>
- *Eurojust Annual Report 2011*. Dostupné z: <<http://www.eurojust.europa.eu/doclibrary/corporate/eurojust%20Annual%20Reports/Annual%20Report%202010/Annual-Report-2010-EN.pdf>>

- *Eurojust News Issue 6 (Feb. 2012)*. Dostupné z:
<[http://www.eurojust.europa.eu/doclibrary/corporate/newsletter/Eurojust%20News%20Issue%206%20\(Feb.%202012\)%20dedicated%20to%20the%2010th%20Anniversary%20of%20Eurojust/EurojustNews_Issue6_2012-02-EN.pdf](http://www.eurojust.europa.eu/doclibrary/corporate/newsletter/Eurojust%20News%20Issue%206%20(Feb.%202012)%20dedicated%20to%20the%2010th%20Anniversary%20of%20Eurojust/EurojustNews_Issue6_2012-02-EN.pdf)>
- *Eurojust, organizační struktura*. Dostupné z:
<<http://eurojust.europa.eu/about/structure/Pages/organisational-structure.aspx>>
- *Europol* Dostupné z: <<https://www.europol.europa.eu/>>
- *EUROSKOP: Pospíšil jmenoval nového českého zástupce v Eurojustu*. Dostupné z:
<<http://www.euroskop.cz/8952/18146/clanek/pospasil-jmenoval-noveho-ceskeho-zastupce-v-eurojustu/>>
- *Nejvyšší státní zastupitelství České republiky, Evropská justiční síť*. Dostupné z:
<<http://portal.justice.cz/nsz/hlavni.aspx?j=39&o=29&k=2705&d=18994>>
- *Nejvyšší státní zastupitelství České republiky, Eurojust*. Dostupné z:
<<http://portal.justice.cz/nsz/hlavni.aspx?j=39&o=29&k=2704&d=18981>>
- *Policie České republiky, Europol*. Dostupné z:
<<http://www.policie.cz/clanek/europol-evropsky-policejni-urad.aspx>>
- *Role společného kontrolního orgánu Eurojustu*. Dostupné z:
<[http://www.eurojust.europa.eu/doclibrary/Eurojust-framework/jsb/jsb/The%20Role%20of%20the%20Joint%20Supervisory%20Body%20of%20Eurojust%20\(leaflet\)/Role-of-JSB-CS.pdf](http://www.eurojust.europa.eu/doclibrary/Eurojust-framework/jsb/jsb/The%20Role%20of%20the%20Joint%20Supervisory%20Body%20of%20Eurojust%20(leaflet)/Role-of-JSB-CS.pdf)>
- *Tampere European Council 15 and 16 October 1999. Presidency Conclusions*. Dostupné z:
<http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/00200-r1.en9.htm>
- *The European Union's Judicial Cooperation Unit*. Dostupné z:
<<http://eurojust.europa.eu/Pages/home.aspx>>
- TOMÁŠEK, Michal. *Evropský veřejný žalobce přichází*. České noviny, 2008. Dostupné z:
<http://www.ceskenoviny.cz/tema/index_view.php?id=313769&id_seznam=12446>
- *Výroční zpráva Eurojustu za rok 2005*. Dostupné z:
<<http://eurojust.europa.eu/doclibrary/corporate/eurojust%20Annual%20Reports/Annual%20Report%202005/Annual-Report-2005-CS.pdf>>

- *Výroční zpráva Eurojustu za rok 2007*. Dostupné z <http://eurojust.europa.eu/doclibrary/corporate/eurojust%20Annual%20Reports/Annual%20Report%202007/Annual-Report-2007-CS.pdf>
- *Výroční zpráva Eurojustu za rok 2010*. Dostupné z <http://eurojust.europa.eu/doclibrary/corporate/eurojust%20Annual%20Reports/Annual%20Report%202010/Annual-Report-2010-CS.pdf>

Právní předpisy

- Amsterodamská smlouva pozměňující smlouvu o Evropské unii, smlouvy o založení Evropských společenství a související akty podepsaná v Amsterdamu 2. října 1997. č. 97/C 340/01
- Dohoda podepsaná 14. června 1985 v Schengenu mezi vládami států Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francie o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích (První Schengenská dohoda).
- Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie. Č. 2008/C 115/01
- Konsolidované znění Rozhodnutí Rady o zřízení Eurojustu. Č. 5347/3/09 REV 3
- Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, podepsaná v Lisabonu dne 13. prosince 2007. č. 2007/C 306/01
- Nařízením Rady o zřízení Evropského úřadu proti podvodům (OLAF) ze dne 28. 4. 1999
- Niceská smlouva pozměňující smlouvu o Evropské unii, smlouvy o založení Evropských společenství a související akty podepsaná v Nice 26. února 2001. č. 2001/C 80/01
- Rozhodnutí Rady z 28. února 2002 o zřízení Evropské jednotky pro soudní spolupráci (Eurojust) za účelem posílení boje proti závažné trestné činnosti. Č. 2002/187/SVV
- Rozhodnutí Rady ze dne 18. 6. 2003 pozměňující Rozhodnutí Rady o zřízení Eurojustu. Č. 2003/659/SVV
- Rozhodnutí Rady z 16. prosince 2008 o posílení Eurojustu a o změně rozhodnutí 2002/187/SVV o zřízení Evropské jednotky pro soudní spolupráci (Eurojust) za účelem posílení boje proti závažné trestné činnosti. Č. 2009/426/SVV
- Rozhodnutí Rady ze dne 14. prosince 2000 s o zřízení Prozatímní jednotky justiční spolupráce č. 2000/799/SVV

- Rules of Procedure of Eurojust adopted unanimously by the College of Eurojust at its meeting on 30 May 2002 and approved by the Council on 13 June 2002. No. 2002/C 286/01
- Smlouva o Evropské unii podepsaná v Maastrichtu 7. února 1992. č. 92/C 191/01
- Smlouva o Ústavě pro Evropu ze dne 29.10.2004
- Společná akce přijatá Radou dne 7. Července 1998 na základě článku K. 3 Smlouvy o Evropské unii o vytvoření Evropské soudní sítě. č. 98/248/JVV
- Tampere European Council 15 and 16 October 1999. Presidency conclusions.
- Úmluva podepsaná 19. června 1990 v Schengenu mezi Belgickým královstvím, Spolkovou republikou Německo, Lucemburským velkovévodstvím a Nizozemským královstvím k provedení Dohody podepsané 14. června 1985 o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích (Schengenská prováděcí úmluva).
- Úmluva založená na článku K.3 Smlouvy o Evropské unii o zřízení Evropského policejního úřadu (Úmluva o Europolu) z 26. července 1995.

Shrnutí

Tato diplomová práce se podrobně zabývá justiční spoluprací v trestních věcech a následně nejvýznamnějším orgánem této spolupráce, Evropskou jednotkou pro justiční spolupráci, tzv. Eurojustem. Text práce nejprve mapuje vývoj trestní spolupráce jako takové mezi členskými státy Evropské unie, přičemž je pozornost věnována postupnému prohlubování spolupráce na podkladě jednotlivých revizních smluv primárního práva EU. Poté se práce zabývá již samotným Eurojustem a to jeho vývojem od vzniku, respektive od vzniku jeho předchůdce – jednotky Pro-Eurojust, až po současnost, kdy Lisabonská smlouva umožnila přeměnění tohoto orgánu justiční spolupráce v Úřad evropského veřejného žalobce. Práce se dále zabývá, jak sám její název napovídá, samotným pojmem a významem pojmu Eurojust, pravomocemi, kterými jednotlivé organizační složky Eurojustu disponují a v neposlední řadě činností Eurojustu, která je provázána s dalšími subjekty trestněprávní spolupráce na poli EU.

Při zpracování tématu vycházím především z příslušné právní úpravy, jejímž základem je konsolidované znění Rozhodnutí Rady EU ze dne 28.02.2002, relevantní literatury a odborných článků. Zejména v závěru práce však bylo třeba aktuální informace čerpat z výročních zpráv Eurojustu, zpravodajů a dalších dokumentů dostupných v původním znění na webových stránkách Eurojustu.

Summary

This thesis deals in detail with judicial cooperation in criminal matters and subsequently with the most important body of this cooperation called European Judicial Co-operation Unit so called Eurojust. Text of this thesis describes initially the development of judicial cooperation among member states of European Union where attention is given to the progressive deeping of cooperation on the basis of treaties which has changed primary EU law. Afterwards the thesis deals with Eurojust itself and its development from inception of its predecessor – Pro-Eurojust Unit, to the present, when Lisbon Treaty enable to transform this body to the European Public Prosecutor’s Office. Then the thesis deals with, as the title of the thesis already disclose, conception of Eurojust itself and its meaning, then with powers, which the particular entities dispose, and, last but not least, with the activities of Eurojust connected with the other subjects of criminal cooperation in EU.

While completing the project I have mainly used the appropriate law, based on consolidated reading of Decision of Council of the European Union, from 28th February, relevant literature and specialized articles. And there was a need to draw an actual information from the annual reports of the Eurojust, from newsletters and another documents available in original reading on the website of Eurojust especially in the end of my thesis.

Klíčová slova / Key words

Evropská jednotka pro justiční spolupráci (Eurojust) / European Judicial Co-operation Unit (Eurojust)

Evropská unie / European Union

evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva / European Area of Freedom, Security and Justice

justiční spolupráce v trestních věcech /judicial cooperation in criminal matters

Lisabonská smlouva/ Lisbon Treaty, Treaty of Lisbon

Úřad evropského veřejného žalobce / European Public Prosecutor's Office